

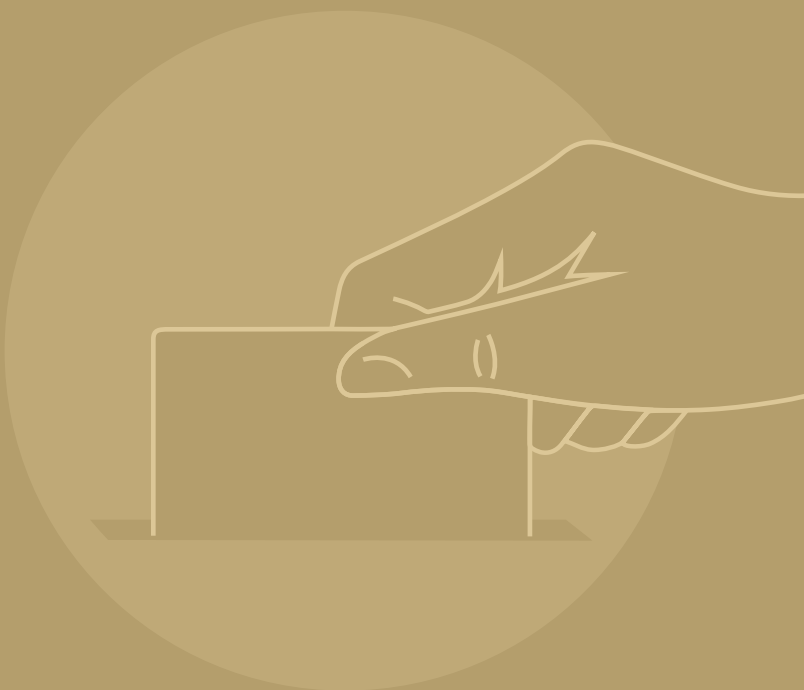
2024

PRESIDENTINVAALI JA
EUOPARLAMENTTIVAALIT

5

VAALI- OHJEET

Kotiäänestys

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

VAALIT
VAL

VAALIOHJEET VUONNA 2024 TOIMITETTAVIA VAALEJA VARTEN

Oikeusministeriö antaa vaalilain (714/1998) 10 §:n nojalla asianomaisille vaaliviranomaisille seuraavat vaaliohjeet 28.1.2024 toimitettavaa presidentinvaalia sekä 9.6.2024 toimitettavia europarlamenttivaaleja varten. Vaaliohjeet ovat voimassa 1.12.2023 – 30.6.2024.

Vaaliohjeet

- Nro 1: Kunnan keskusvaalilautakunnan tehtävät
- Nro 2: Vaalilautakunnan tehtävät
- Nro 3: Ennakkoäänestys laitoksessa
- Nro 4: Ennakkoäänestys kotimaan yleisessä ennakkoäänestyspaikassa
- Nro 5: Kotiäänestys
- Nro 6: Ennakkoäänestys ulkomailla
- Nro 7: Vaalipiirilautakunnan tehtävät

Helsingissä 20. päivänä lokakuuta 2023

Vaalijohtaja

Arto Jääskeläinen

Erityisasiantuntija

Laura Nurminen

Julkaisija: OIKEUSMINISTERIÖ
Utgivare: JUSTITIEMINISTERIET

Teksti: Oikeusministeriö
Text: Justitieministeriet

Paino: Grano Oy, 2023
Tryckning: Grano Oy, 2023

Sisällys:

1. YLEISTÄ VUODEN 2024 VAALEISTA	5
2. KUNNAN VAALIVIRANOMAISET	8
2.1 Yleistä	8
2.2 Vaaliviranomaisen kelpoisuus, esteellisyys ja vastuu	8
3. KOTIÄÄNESTYKSEN VAALITOIMITSIJA	10
3.1 Kotiäänestyksen vaalitoimitsijan määrääminen	10
4. KOTIÄÄNESTYS	11
4.1 Kotiäänestyksen edellytykset	11
4.2 Milloin kotiäänestys voidaan toimittaa?	12
4.3 Valmistavat toimenpiteet	12
4.4 Kotiäänestyksen kulku	17
4.5 Äänestäjän avustaminen	32
4.6 Järjestyksen ylläpito	33
4.7 Lähetekuorten ja vaalimateriaalin toimittaminen kunnan keskusvaalilautakunnalle	33
5. MUITA OHJEITA	35
5.1 Oikeusministeriön vaalisivut	35
5.2 Oikeusministeriön palvelunumero	35
5.3 Vaaliviranomaisten yhteystiedot	35
5.4 Opastus ja neuvonta ongelmatilanteissa	35

Liitteet:

LIITE 1: Eräitä määräaikoja vuoden 2024 presidentinvaalissa ja Eräitä määräaikoja vuoden 2024 europarlamenttivaaleissa	36
LIITE 2: Ilmoituskortti	51
LIITE 3: Lähetekirjelomake	53
LIITE 4: Kotiäänestyksen lähetekirjelomake	54
LIITE 5: Vaalikuori	55
LIITE 6: Lähetekuori	56
LIITE 7: Kotiäänestyslomake (Ilmoittautuminen kotiäänestykseen)	57
LIITE 8: Oikeusministeriön ohje äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä	59

Lukijalle

Tervetuloa tärkeään tehtävääsi vaaleissa! Tehtäväsi on vastuullinen, mutta vaalilaista, tästä ohjeesta sekä koulutuksesta saat kaiken tarvitsemasi tiedon.

Aloita tutustumalla vaalilakiin, esimerkiksi tulostamalla se itsellesi osoitteesta <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980714>. Tutustu siihen huolellisesti ja pidä se saatavilla, kun hoidat tehtäviäsi.

Ennakoäänestyksen kulku kuvataan yksityiskohtaisesti vaalilain luvussa 5 (46-66 §:t) ja vaalipäivän äänestyksen kulku luvussa 6 (67-83 §:t). Jos työskentelet ennakoäänestysasiakirjojen tarkastamisen parissa, vaalilain 63 §:n lisäksi kirjeäänestyksen säännökset luvussa 5a tulevat sovellettaviksi. Kiinnitä huomiota vaalilain 184-186 §:iin, koska nämä säännökset koskevat velvollisuuksiasi vaalitehtävissä. Vaalikohtaisia säännöksiä presidentinvaalista on vaalilain luvussa 10 ja europarlamenttivaaleista luvussa 12.

Kun olet opiskellut vaalilaista tehtävääsi koskevat säännökset, lue tämä ohje, joka perehdyttää sinut tarkemmin tehtäviisi.

Vaaliviranomaisten toimintaan sovelletaan lisäksi kuntalakia (410/2015) ja hallintolakia (434/2003). Hyvän hallinnon periaatteet koskevat myös vaaliviranomaisia. Se tarkoittaa esimerkiksi, että sinun on vaaliviranomaistehtävissä toimittava yhdenvertaisesti sekä palveltava äänestäjiä asianmukaisesti ja ystävällisesti. Kuntalain tulkinnasta parhaiten saa neuvoja Kuntaliiton juristeilta.

Oikeusministeriö on julkaissut vaaliviranomaisten tietopankin Vaalipoolin, joka löytyy osoitteesta www.vaalit.fi/vaalipooli. Vaalipooli toimii materiaalipankkina, josta vaaliviranomaiset löytävät tietoa vaalien järjestämisen eri osa-alueista vastaavista viranomaisista, vaaleihin liittyvää ohjeistusta koottuna sekä toimintamalliehdotuksia erilaisiin vaalivarautumisen tilanteisiin.

Ennen tämän ohjeen julkaisua oikeusministeriö on lähettänyt kunnille kuntakirjeen (2.6.2023), joka löytyy myös vaalit.fi-sivustolta. Kirjeessä on ohjeistusta muun muassa äänestyspaikkojen valinnasta ja varustamisesta sekä vaaliviranomaisten esteellisyydestä ja kelpoisuudesta.

Pidä vaalilaki ja tämä ohjekirja aina mukanas, kun hoidat tehtäviäsi, niin sinulla on useimpiin kysymyksiin vastaus valmiina käden ulottuvilla.

Koska vuonna 2024 toimitetaan kahdet vaalit, presidentinvaali ja europarlamenttivaalit, nämä vaaliohjeet ovat yhteiset molemmille vaaleille. Säästä siis tämä ohje presidentinvaalin jälkeen myös europarlamenttivaaleja varten.

1. YLEISTÄ VUODEN 2024 VAALEISTA

Vuoden 2024 presidentinvaali

Tasavallan presidentin vaali (presidentinvaali) toimitetaan sunnuntaina 28 päivänä tammikuuta 2024. Ennakoäänestyksen ajanjakso on kotimaassa 17.–23.1.2024 ja ulkomailla 17.–20.1.2024. Ulkomailla olevassa suomalaisessa laivassa ennakoäänestys voidaan kuitenkin aloittaa jo 10.1.2024.

Presidentinvaalin mahdollinen toinen vaali (toinen kierros) toimitetaan sunnuntaina 11.2.2024. Toisen vaalin ennakoäänestys toimitetaan kotimaassa 31.1.–6.2.2024 sekä ulkomailla Suomen edustustoissa ja suomalaisissa laivoissa 31.1.–3.2.2024.

Vuoden 2024 europarlamenttivaalit

Europarlamenttivaalit toimitetaan sunnuntaina 9 päivänä kesäkuuta 2024. Ennakoäänestyksen ajanjakso on kotimaassa 29.5.–4.6.2024 ja ulkomailla 29.–1.6.2024. Ulkomailla olevassa suomalaisessa laivassa ennakoäänestys voidaan kuitenkin aloittaa jo 22.5.2024.

Vaalilainsäädäntö

Presidentinvaalin toimittamisesta säädetään perustuslain 54 ja 55 §:ssä sekä vaalilaissa (714/1998; <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980714>).

Europarlamenttivaalien toimittamisesta säädetään EU:n vaalisäädöksessä (säädös edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä, välittömällä vaaleilla, 76/787/EHTY, ETY, Euratom) ja vaalilaissa.

Vaaliviranomaisten tulee tämän ohjeen lisäksi huolellisesti tutustua vaaleja koskevaan lainsäädäntöön. Vaaliohjeet vain täsmentävät laissa määrättyjä menettelytapoja.

Äänioikeus ja vaalikelpoisuus

Äänioikeudesta presidentinvaalissa säädetään perustuslain 14 §:n 1 momentissa. Presidentinvaalissa äänioikeutettu on jokainen Suomen kansalainen, joka viimeistään ensimmäisen vaalin vaalipäivänä täyttää 18 vuotta. Äänioikeutettuja vuoden 2024 presidentinvaalissa ovat siten 28.1.2006 ja sitä aikaisemmin syntyneet Suomen kansalaiset. Äänioikeutetut ovat samat ensimmäisessä ja toisessa vaalissa.

Europarlamenttivaalien äänioikeudesta säädetään perustuslain 14 §:n 2 momentissa. Äänioikeutettuja vuoden 2024 europarlamenttivaaleissa ovat 9.6.2006 ja sitä aikaisemmin syntyneet Suomen kansalaiset sekä Suomen äänioikeusrekisteriin ilmoittautuneet muiden EU:n jäsenvaltioiden kansalaiset sen mukaan kuin vaalilaissa säädetään.

Vaalikelpoisuudesta presidentinvaalissa säädetään perustuslain 54 §:n 1 momentissa ja vaalikelpoisuudesta europarlamenttivaaleissa vaalilain 164 §:ssä

Äänioikeusrekisteri ja ilmoituskortti

Digi- ja väestötietovirasto perustaa presidentinvaalin ja europarlamenttivaalin äänioikeusrekisterit, joihin otetaan ne henkilöt, jotka ovat väestötietojärjestelmän tietojen mukaan äänioikeutettuja näissä vaaleissa.

Jokaisesta äänioikeutetusta otetaan äänioikeusrekisteriin vaalilain 18 §:ssä ja europarlamenttivaalien osalta myös 19 §:n 2 momentissa luetellut tiedot, sellaisina kuin ne ovat presidentinvaalin osalta väestötietojärjestelmässä perjantaina 8.12.2023 kello 24 ja europarlamenttivaalin osalta perjantaina 19.4.2024 kello 24. Presidentinvaalin ensimmäisessä vaalissa ja mahdollisessa toisessa vaalissa käytetään samaa äänioikeusrekisteriä.

Digi- ja väestötietovirasto laatii jokaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle henkilölle äänioikeusilmoituksen (ilmoituskortin) ja lähettää sen niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa. Jos äänioikeutettu on ottanut käyttöön Suomi.fi-viestit, äänioikeusilmoitus lähetetään sähköisesti. Presidentinvaalin osalta jokaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle henkilölle laaditaan kaksi ilmoituskorttia, jotka lähetetään samassa lähetyksessä viimeistään torstaina 4.1.2024. Toinen ilmoituskortti on presidentinvaalin ensimmäistä vaalia varten ja toinen mahdollista toista vaalia varten. Europarlamenttivaalien osalta ilmoituskortti lähetetään viimeistään torstaina 16.5.2024.

Ilmoituskorttiin liitetään luettelo äänestäjän oman vaalipiirin alueella olevista yleisistä ennakoäänestyspaikoista sekä niiden osoitteista ja aukioloajoista.

Äänestäminen

Äänioikeutettu voi äänestää valintansa mukaan joko ennakkoon tai vaalipäivänä. Äänioikeutta ei saa käyttää asiamiehen välityksellä.

Ennakkoon äänioikeutettu voi äänestää

- 1) missä tahansa vaalilain 9 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettussa yleisessä ennakkoäänestyspaikassa kotimaassa tai ulkomailla. Nämä paikat julkaistaan osoitteessa www.vaalit.fi; tai
- 2) vaalilain 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa laitoksessa, jos hän on siellä hoidettavana tai sinne otettuna tai suorittamassa varusmiespalvelusta tai naisten vapaaehtoista asepalvelusta; tai
- 3) vaalilain 9 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettussa ulkomailla olevassa suomalaisessa laivassa, jos hän kuuluu laivan henkilökuntaan; tai
- 4) eräin edellytyksin kotonaan vaalilain 9 §:n 2 momentissa tarkoitettussa kotiaäänestyksessä tai
- 5) kirjeitse, mikäli hän asuu tai oleskelee ulkomailla koko ennakkoäänestysajanjakson ja vaalipäivän.

Vaalipäivänä äänioikeutettu saa äänestää vain siinä äänestysalueessa (äänestyspaikassa), joka on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kohdalleen ja joka mainitaan äänestäjälle lähetetyssä äänioikeusilmoituksessa. Vaalipäivänä äänestys toimitetaan kello 9–20 jokaisessa kunnassa äänestysalueittain.

2. KUNNAN VAALIVIRANOMAISET

2.1 Yleistä

Vuoden 2024 presidentinvaalin ja europarlamenttivaalien toimittamisesta kunnassa huolehtivat seuraavat vaaliviranomaiset. Keskusvaalilautakuntaa lukuun ottamatta vaaliviranomaiset asetetaan erikseen presidentinvaalia ja erikseen europarlamenttivaaleja varten:

- kunnan keskusvaalilautakunta,
- vaalilautakunta,
- vaalitoimikunta,
- yleisen ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsija,
- kotiaäänestyksen vaalitoimitsija ja
- vaaliavustaja vaalipäivän äänestyspaikalla.

2.2 Vaaliviranomaisen kelpoisuus, esteellisyys ja vastuu

Vaalilain 9 a §:n mukaan vaaliviranomaisen on toimittava tehtävässään puolueettomasti. Tätä yleissäännöstä vahventamaan on vaalilaissa säädetty eräitä rajoituksia siihen, kuka on kelpoinen olemaan vaaliviranomaisena ja mainittu nimenomaisesti, sovelletaanko vaaliviranomaisen toimintaan hallintolain (365/2003) 27–30 §:n esteellisyysääntelyä¹.

2.2.1 Kelpoisuusrajoitukset

Keskusvaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä ei saa olla puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamies.

Vaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä ei saa olla ehdokas.²

Vaalitoimitsijana yleisessä ennakkoäänestyspaikassa ei saa olla

- ehdokas eikä
- ehdokkaan puoliso³, lapsi, sisarus eikä vanhempi.

1 Vuoden 2024 vaaleissa kelpoisuusrajoitus- ja esteellisyysilanteet kunnan vaaliviranomaisissa ovat käytännössä harvinaisia ehdokkaiden pienestä määrästä johtuen.

2 Sama rajoitus koskee myös vaalilain 16 §:n 2 momentissa tarkoitettuja vaalilautakunnan mahdollisia avustajia.

3 Puolisolla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyissä parisuhteissa eläviä henkilöitä.

Vaalitoimikunnan jäsenenä tai varajäsenenä ei saa olla

- ehdokas eikä
- ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Vaalitoimitsijana kotiaanestyksessä ei saa olla

- ehdokas
- eikä ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Vaaliavustajana vaalipäivän äänestyspaikalla ei saa olla

- ehdokas eikä
- ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Yleisenä kelpoisuusrajoituksena on lisäksi, että vaaliviranomaisena ei saa olla vajaavaltainen henkilö (alle 18-vuotias tai vajaavaltaiseksi julistettu).

2.2.2 Esteellisyysääntelyn soveltaminen kunnan vaaliviranomaisiin

Esteellisyys tarkoittaa tilannetta, jossa käsittelyn puolueettomuus saattaa vaarantua asiaa viranomaisessa käsittelevän henkilön ja käsiteltävän asian tai sen asianosaisen välisen suhteen vuoksi.

Esteelliset henkilöt luetellaan hallintolain 28 §:ssä. Esteellinen henkilö ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä asiaa käsiteltäessä. Esteellisen henkilön on itse ilmoitettava esteellisyydestään. Monijäsenisen toimielimen jäsenen esteellisyydestä päättää asianomainen toimielin. Esteellisen tilalle on viipymättä määrättävä esteetön henkilö.

Vaalilain mukaan hallintolain esteellisyysääntelyä sovelletaan:

- keskusvaalilautakunnan jäseniin ja varajäseniin.

Hallintolain esteellisyysääntelyä ei sovelleta:

- vaalilautakunnan jäsenen eikä varajäsenen⁴,
- vaalitoimikunnan jäsenen eikä varajäsenen,
- yleisen ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsijaan,
- kotiaanestyksen vaalitoimitsijaan, eikä myöskään
- vaalipäivän äänestyksen vaaliavustajaan.

2.2.3 Vaaliviranomaisen vastuusta

Vaalilain 185 §:n mukaan, jos kunnan keskusvaalilautakunnan, vaalilautakunnan tai vaalitoimikunnan jäsen tai vaalitoimitsija taikka muu henkilö tässä laissa tarkoitettuna vaaliviranomaisena toimiessaan laiminlyö velvollisuutensa, häntä rangaistaan niin kuin virkamiestä virkarikoksesta.

4 Eikä vaalilain 16 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin mahdollisiin avustajiin (ks. myös alaviite 2).

3. KOTIÄÄNESTYKSEN VAALITOIMITSIJA

3.1 Kotiäänestyksen vaalitoimitsijan määrääminen

Kotiäänestyksen toimittamisesta äänestäjän kotona huolehtii kotiäänestyksen vaalitoimitsija.

Kunnan keskusvaalilautakunta määrää hyvissä ajoin ennen ennakkoäänestysajanjakson alkua ne henkilöt, jotka toimivat kunnassa kotiäänestyksen vaalitoimitsijoina.

Keskusvaalilautakunnan puheenjohtaja puolestaan määrää sen, kuka kotiäänestyksen vaalitoimitsijoiksi määrätyistä henkilöistä toimittaa kunkin yksittäisen kotiäänestyksen. Puheenjohtajan tulisi jo etukäteen määrätä vaalitoimitsijoille henkilökohtaiset varahenkilöt muun muassa estyneisyystapauksia varten.

Kunkin kotiäänestyksen toimittamisesta huolehtii yksi vaalitoimitsija. Kotiäänestyksessä ei vaalitoimitsijan ominaisuudessa saa olla paikalla muita henkilöitä.

4. KOTIÄÄNESTYS

4.1 Kotiäänestyksen edellytykset

4.1.1 Kuka on oikeutettu kotiäänestykseen?

Äänioikeutettu henkilö, jonka kyky liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakkoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia, saa äänestää ennakolta **kotonaan siinä kunnassa, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kotikunnakseen.**

Kotiäänestyksen yhteydessä voi äänestää kotiäänestykseen oikeutetun kanssa samassa taloudessa asuva omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettu omaishoitaja, jos kyseinen kunta on merkitty äänioikeusrekisterissä hänen kotikunnakseen.⁵ Muu äänioikeutetun perheenjäsen, joka ei täytä kotiäänestykselle säädettyjä edellytyksiä, ei voi äänestää kotiäänestyksen yhteydessä.

Joissakin tapauksissa on ilmennyt epäselvyyttä siitä, missä tapauksessa on toimitettava koti- ja milloin laitosaänestys. Ympäri vuorokautista hoitoa antavat ja muut kunnanhallituksen määräämät sosiaalihuollon toimintayksiköt, kuten palvelutalot ja asuntolat, kuuluvat laitosaänestyksen piiriin.

4.1.2 Ilmoittautuminen kotiäänestykseen

Henkilön, joka haluaa äänestää kotonaan, on ilmoitettava siitä kotikuntansa keskusvaalilautakunnalle. Ilmoituksen voi myös tehdä äänestäjän puolesta hänen valitsemansa henkilö. Jos samassa taloudessa asuva omaishoitaja aikoo äänestää kotiäänestyksen yhteydessä, se on mainittava ilmoituksessa. Ilmoittautuminen tehdään keskusvaalilautakunnalle joko kirjallisesti tai puhelimitse.

Presidentinvaalin ensimmäisessä vaalissa ilmoittautuminen on tehtävä viimeistään tiistaina 16.1.2024 ennen kello 16.

⁵ Kotiäänestyksen yhteydessä voi mainittujen edellytysten täyttyessä äänestää myös omaishoidontuesta annetun lain 4 a §:ssä tarkoitettu sijaishoitaja.

Presidentinvaalin mahdollisen toisen vaalin kotiäänestykseen on ilmoitauduttava viimeistään tiistaina 30.1.2024 ennen kello 16. Mikäli henkilö kuitenkin on ilmoittautunut presidentinvaalin ensimmäisen vaalin kotiäänestykseen, ilmoittautuminen on voimassa myös toista vaalia varten, eikä uutta ilmoitusta silloin tarvita. Mikäli ilmoitus saapuu keskusvaalilautakunnalle ensimmäistä vaalia koskevan määräajan jälkeen, mutta ennen toista vaalia koskevaa määräaika, sitä pidetään, ellei muuta ilmene, ilmoittautumisena toisen vaalin kotiäänestykseen.

Europarlamenttivaaleissa ilmoittautuminen on tehtävä viimeistään tiistaina 28.5.2024 ennen kello 16.

4.2 Milloin kotiäänestys voidaan toimittaa?

Kotiäänestys toimitetaan jonakin ennakkoäänestysajanjaksoon sattuvana päivänä kello 9–20. Kotiäänestys voidaan siis toimittaa minä tahansa viikonpäivänä, myös sunnuntaina.

4.3 Valmistavat toimenpiteet

4.3.1 Kotiäänestyksessä tarvittava vaalimateriaali

Keskusvaalilautakunta toimittaa kotiäänestyksen vaalitoimitsijoille kotiäänestyksessä tarvittavat asiakirjat ja tarvikkeet. Kotiäänestyksen vaalitoimitsijan on tarkastettava saamansa materiaali ja, mikäli jotain puuttuu, viipymättä otettava yhteys keskusvaalilautakuntaan.

Presidentinvaalissa keskusvaalikunta toimittaa vaalimateriaalin kotiäänestyksen vaalitoimitsijoille erikseen ensimmäistä vaalia varten ja erikseen toista vaalia varten.

Vaalitoimitsijoiden on säilytettävä hallussaan olevaa vaalimateriaalia siten, ettei mahdollisuutta väärinkäyttöksiin pääse syntymään.

4.3.2 Mitä kotiaanestyksessä tarvitaan?

Vaaliasiakirjat:

- 1) Äänestyslippuja (pakattuna 100 kappaleen nippuihin);
Presidentinvaalin osalta äänestysliput ovat ensimmäisessä vaalissa valkoisia ja toisessa vaalissa ruskeita. Vaalilautakunnan on ehdottomasti huolehdittava siitä, että ensimmäisessä ja toisessa vaalissa käytetään oikeita, asianomaiseen vaaliin tarkoitettuja äänestyslippuja. Europarlamenttivaalien äänestysliput ovat valkoisia;
- 2) kotiaanestyksen lähetekirjelomakkeita (vaalilomake nro 5 K; **liite 4**) ja kotiaanestyksen yhteydessä mahdollisesti äänestävää omaishoitajaa varten lähetekirjelomakkeita (vaalilomake nro 5, **liite 3**);
- 3) vaalikuoria (vaalilomake nro 4; **liite 5**), joiden alaosassa on pieni ikkuna;
- 4) lähetekuoria (vaalilomake nro 6; **liite 6**), jotka ovat etupuolen väritään pääosin keltaisia ja joiden etu- ja takapuolelle on painettu punainen Pika-*kirje Exprès* -merkki (vaalilomake nro 6, Ahvenanmaalla nro 6a);
- 5) Keskusvaalilautakunnan seuraavien tietojen osalta täyttämä kotiaanestyslomake (vaalilomake nro 14; **liite 7**):
 - kotiaanestykselle määrätty päivä ja kellonaika sekä tehtävään määrätty vaalitoimitsija ja
 - merkintä siitä, miten äänestysajankohdasta on äänestäjälle ilmoitettu. Vaalitoimitsijan tulee ottaa kaikkien niiden äänestäjien kotiaanestyslomakkeet mukaansa, joiden luona hänen tehdyn suunnitelman mukaan tulee kunakin päivänä käydä;
- 6) Presidentinvaalissa Helsingin vaalipiirilautakunnan painattama ehdokasluettelo, joka on painettu ensimmäisessä vaalissa valkoiselle paperille ja toisessa vaalissa ruskealle paperille (kuitenkin toisen vaalin väliaikainen ehdokasluettelo on painettu valkoiselle A4-paperille). Europarlamenttivaaleissa Helsingin vaalipiirilautakunnan painattama ehdokaslistojen yhdistelmä, joka on painettu valkoiselle paperille;
- 7) oikeusministeriön ohje äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä (**liite 8**);

Tarvikkeet:

- 8) Vaalileimasin, jolla äänestysliput leimataan. Mukana on hyvä olla myös varaleimasin. Vaalileima on väriltään sinipunainen ja seuraavanlainen:

- 9) Tunniste kotiaänestyksen vaalitoimitsijana toimivalle. Vaalitoimitsijalla tulisi vaaliviranomaisena toimiessaan olla rinnassaan näkyvillä nimikilpi tai vastaava, johon on merkitty henkilön tehtävä (esimerkiksi "Vaalitoimitsija", kaksikielisissä kunnissa "Vaalitoimitsija – Valförrättare"). Tunnisteessa voi olla myös vaalitoimitsijan nimi;
- 10) Kyniä, joilla äänestäjä tekee äänestysmerkinnän äänestyslippuun. Kynät voivat periaatteessa olla minkälaisia tahansa, esimerkiksi kuivamustekyniä tai lyijykyniä. Joidenkin viimeisimpien vaalien aikana julkisuudessa on joskus esitetty, että jotkut äänioikeutetut epäilevät lyijykynällä tehdyn äänestysmerkinnän helposti mahdollistavan vaalivilpin. Vaikka epäily on aiheeton, vaalien yleisen luotettavuuden turvaamiseksi äänestäjille on suositeltavampaa varata kuivamustekynä tai vastaava kynä äänestysmerkinnän tekemistä varten. Joka tapauksessa on varmistauduttava, että käytetään sellaisia kyniä, että äänestysmerkintä ei suttaa tai näy äänestyslipun läpi. Esimerkiksi tussikynät tai hyvin teräväkärkiset kuulakärkikynät eivät ole suositeltavia äänestysmerkinnän tekemiseen. Kyniä on hankittava riittävästi varalle ottaen huomioon, että eräiden vaaliviranomaisten kokemusten mukaan kuivamustekynät lakkaavat toimimasta jopa lyijykyniä helpommin;
- 11) Kyniä vaalitoimitsijoiden omaan käyttöön sekä toimistotarvikkeita (muistiinpanopaperia, kostutussieni jne.);

Vaaliohje:

- 12) Oikeusministeriön vaaliohje nro 5 (Kotiaänestys, tämä ohje). Vaalitoimitsijoiden on tullut tutustua vaaliohjeisiin jo etukäteen, mutta ohje on syytä pitää heidän mukanaan myös äänestystoimituksessa.

4.3.3 Presidentinvaalin ehdokasluettelon jakelusta

Helsingin vaalipiirilautakunta aloittaa presidentinvaalin ensimmäisen vaalin ehdokasluettelon jakelun perjantaina 22.12.2023. Se ehtii perille hyvissä ajoin ennen ensimmäistä ennakkoäänestyspäivää (17.1.2024). Ehdokasluettelo julkaistaan myös oikeusministeriön vaalit.fi-verkkosivuilla. Sen sijaan mahdollisen toisen vaalin ehdokasluettelon jakeluaikataulu on erittäin tiukka, sillä toisen vaalin ennakkoäänestys aloitetaan jo kolmantena päivänä ensimmäisen vaalin vaalipäivästä. Niinpä vaalilaissa säädetään, että jos toisen vaalin ehdokasluetteloa ei voida toimittaa ennakkoäänestyspaikkaan ennen toisen vaalin ennakkoäänestyksen alkamista, vaalitoimitsijan on huolehdittava siitä, että ehdokasluettelon tiedot ovat ennakkoäänestyksen alkaessa esillä ennakkoäänestyspaikassa oikeusministeriön määräämällä tavalla. Tätä varten oikeusministeriö toimittaa keskusvaalilautakunnille tiistaina 30.1.2024 sähköpostin liitetiedostona Helsingin vaalipiirilautakunnan laatiman toisen vaalin väliaikaisen ehdokasluettelon. Väliaikainen ehdokasluettelo julkaistaan samana päivänä myös ministeriön vaalit.fi-verkkosivuilla. Keskusvaalilautakunnan on vielä saman päivän aikana huolehdittava väliaikaisen ehdokasluettelon tulostamisesta (joko sähköpostista tai vaalisivuilta) ja sen toimittamisesta vaalitoimitsijoille. Helsingin vaalipiirilautakunta aloittaa toisen vaalin painetun ehdokasluettelon jakelun tiistaina, jolloin luettelo saapuneen kunnan viimeistään torstaina 1.2.2024. Kotiäänestyksen vaalitoimitsija vastaa siitä, että kun toisen vaalin ennakkoäänestys aloitetaan, kotiäänestyksessä käytetään joko väliaikaista ehdokasluetteloa (koko A4; valkoinen paperi) tai varsinaista ehdokasluetteloa (koko A3; ruskea paperi). Kun varsinainen ehdokasluettelo saapuu, väliaikainen ehdokasluettelo voidaan hävittää.

4.3.4 Kotiäänestyksessä läsnä olevan henkilön hankkiminen

Vaalilain 54 §:n mukaan kotiäänestyksen vaalitoimitsijan on huolehdittava, että kotiäänestyksessä on oltava läsnä vaalitoimitsijan lisäksi äänestäjän valitsema tai hyväksymä 18 vuotta täyttänyt henkilö. Läsnä olevana henkilönä ei kuitenkaan voi toimia vaaleissa ehdokkaana oleva. Muita kelpoisuusehtoja hänelle ei ole asetettu. Siten esimerkiksi äänestäjän puoliso tai muu lähiomainen taikka omaishoitaja voi olla tällaisena henkilönä.

Mikäli jostain syystä äänestäjällä ei ole tilaisuutta tai hän ei halua valita läsnä olevaa henkilöä, hänen on mainittava tästä ilmoittautuessaan kotiäänestykseen. Tällöin, vaikka vaalilain mukainen huolehtimisvastuu onkin vaalitoimitsijalla, lienee käytännöllisempää, että läsnä olevan henkilön hankkimisesta vastaa keskusvaalilautakunta. Läsnä oleva henkilö voi olla esimerkiksi toinen keskusvaalilautakunnan kotiäänestyksen vaalitoimitsijaksi määräämä henkilö. Tällöin hän ei kuitenkaan toimi kyseisessä äänestystilanteessa vaaliviranomaisen ominaisuudessa.

4.3.5 Ilmoittaminen äänestäjälle kotiaanestyksen toimittamisesta

Keskusvaalilautakunnan puheenjohtajan on huolehdittava siitä, että äänestäjälle annetaan tieto äänestyksen ajankohdasta ainakin kahden tunnin tarkkuudella. Tieto on annettava hyvissä ajoin ennen kyseistä ajankohtaa. Samalla on mainittava vaaliviranomaisen puhelinnumero, jotta äänestäjä voi tarvittaessa ottaa tähän yhteyttä esimerkiksi siinä tarkoituksessa, että kotiaanestyksen ajankohdasta muutettaisiin. Kotiaanestyksestä voidaan ilmoittaa myös sille, joka on tehnyt ilmoituksen äänestäjän puolesta.

4.3.6 Ilmoittaminen äänestäjälle mahdollisista estetilanteista

Käytännössä voi esiintyä lukuisia erilaisia tilanteita, joissa kotiaanestyksen toimittaminen ei suju ennalta laaditun suunnitelman mukaan. Tällaisia tilanteita voivat olla muun muassa seuraavat:

- vaalitoimitsija ei löydä äänestäjän luokse, koska esimerkiksi osoite on virheellinen,
- vaalitoimitsija ei tapaa äänestäjää tämän osoitteesta,
- äänestäjä ei halukaan äänestää kotiaanestyksessä tai
- ilmenee vaikeuksia löytää läsnä olevaa henkilöä, jonka äänestäjä hyväksyy.

Jos vaalitoimitsija on estynyt saapumasta ilmoitettuna ajankohtana, on äänestäjälle ilmoitettava tästä viipymättä ja samalla ilmoitetaan uusi käynnin ajankohta. Ilmoitus on tehtävä äänestäjälle esimerkiksi puhelimitse. Äänestäjälle on annettava tilaisuus äänestää jonakin toisena ajankohtana. Jos kotiaanestystä ei voida lainkaan toimittaa kulkuyhteyksien katkeamisen tai muun ylivoimaisen esteen vuoksi, on myös siitä viipymättä ilmoitettava äänestäjälle.

Ensisijaisesti ja useimmissa tapauksissa ilmoituksen tekee asianomainen vaalitoimitsija. Mutta esimerkiksi vaalitoimitsijan sairastumisen johdosta ilmoituksen voi joutua tekemään muu vaaliviranomainen.

Mikäli vaalitoimitsija pystyy itse hoitamaan myöhemmin kysymyksessä olevan äänestäjän kotiaanestyksen, voi hän päättää ja ilmoittaa uudesta ajankohdasta. Mikäli kotiaanestyksen toimittaminen siirtyy toiselle vaalitoimitsijalle, on keskusvaalilautakunnan puheenjohtajan tehtävä tästä päätös ja huolehdittava myös siitä, että asiasta ilmoitetaan äänestäjälle. Vaalitoimitsijat eivät saa keskenään sopia siitä, kenen äänestäjän luokse kukin vaalitoimitsija menee, ellei keskusvaalilautakunnan puheenjohtaja ole etukäteen määrännyt henkilökohtaisia varajäseniä muun muassa estyneisyystapauksia varten.

Esteestä ilmoittamisesta ja kotiaanestyksen uudesta ajasta sekä vaalitoimitsijan mahdollisesta vaihtumisesta ja tämän nimestä on tehtävä merkintä kotiaanestyslomakkeen kohtaan ”Lisätietoja”. Merkintä tehdään myös, jos äänestäjä ei tavoiteta ilmoitetusta osoitteesta, hän ei halua äänestää tai äänestäminen estyy muusta äänestäjästä johtuvasta syystä.

4.4 Kotiäänestyksen kulku

4.4.1 Kotiäänestyksen vaiheet

Kotiäänestyksessä on seuraavat vaiheet:

- Vaihe 1: Äänestystilanteen ja äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen sekä äänestyslipun antaminen äänestäjälle
- Vaihe 2: Äänestäjä tekee äänestysmerkinnän äänestyslippuun
- Vaihe 3: Äänestyslipun leimaaminen ja sulkeminen vaalikuoreen
- Vaihe 4: Kotiäänestyksen lähetekirjeen täyttäminen ja kotiäänestyslomakkeen täydentäminen
- Vaihe 5: Vaalikuoren ja lähetekirjeen sulkeminen lähetekuoreen
- Vaihe 6: Kotiäänestyksen yhteydessä mahdollisesti äänestävän omaishoitajan äänestys (Vaiheet 1–5 soveltuvien osin)

Vaihe 1: Äänestystilanteen ja äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen sekä äänestyslipun antaminen äänestäjälle

- Varmista, että paikalla on äänestäjän valitsema tai hyväksymä 18 vuotta täyttänyt henkilö.
- Totea äänestäjän henkilöllisyys henkilökortista, passista, ajokortista tai muusta vastaavasta (kuvallisesta ja virallisesta) asiakirjasta.
- Anna äänestäjälle yksi tyhjä äänestyslippu ja kehoita häntä tekemään äänestysmerkintä niin, että vaalisalaisuus säilyy.

1 (i) Äänestystilanteen toteaminen

Vaalitoimitsija saapuu äänestäjän kotiin ja äänestäjä ilmoittautuu hänelle henkilökohtaisesti. Äänioikeutta ei voida käyttää asiamiehen välityksellä.

Äänestyksen mahdollinen estyminen

Jos vaalitoimitsijalle ilmenee, että kotiäänestykseen ilmoittautunut ei yleiset periaatteet huomioiden kykene sillä hetkellä suorittamaan oikeudellisesti merkittävää tointa, jollainen äänestäminen on, eikä äänestäminen siten käytännössä onnistu, äänestystä ei oteta vastaan tai, jos äänestäminen oli jo aloitettu, se keskeytetään. Yleisillä periaatteilla tarkoitetaan sitä, että henkilön kyky

itsenäiseen tahdonmuodostukseen on edellytys pätevän oikeustoimen tekemiselle.⁶

Yleisesti ottaen oikeustoimikelpoisuus edellyttää: halua tehdä päätöksiä ja kykyä ilmaista tahtonsa, kykyä ymmärtää eri vaihtoehdot ja kykyä ymmärtää päätönsä ja tekojensa seuraukset. Oikeustoimikelpoisuus arvioidaan aina suhteessa tehtävään päätökseen sekä sen monimutkaisuuteen ja seurauksiin.⁷

Läsnä olevan henkilön puuttuminen

Jos vasta kotiaänestystoimitusta aloitettaessa ilmenee, että äänestäjä ei ole hankkinut paikalle vaalilain 54 §:ssä tarkoitettua kotiaänestyksessä läsnä olevaa henkilöä, on vaalitoimitsijan pyrittävä hankkimaan hänet esimerkiksi lähinaapurista. Vaalitoimitsijan on hankkiessaan läsnä olevan henkilön aina pyydettävä äänestäjältä tämän hyväksyminen kyseiselle henkilölle. Jos vaalitoimitsijalla on mukanaan toinen kotiaänestyksen vaalitoimitsija, tämä voi toimia läsnä olevana henkilönä.

Läsnä olevan henkilön ainoa kelpoisuusehto on 18 vuoden ikä, joka on tarvittaessa tarkistettava henkilötodistuksesta tai muusta vastaavasta asiakirjasta. Vaaleissa ehdokkaana oleva ei kuitenkaan saa toimia läsnä olevana henkilönä.

1 (ii) Äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen

Äänestäjä on velvollinen esittämään vaalitoimitsijalle selvityksen henkilöllisyydestään. Säännönmukaisessa tapauksessa äänestäjän tulee esittää vaalitoimitsijalle asiakirja, joka todistaa äänestäjän henkilöllisyyden (henkilöllisyystodistus). Tällaista asiakirjaa äänestäjältä ei kuitenkaan ole ehdottomasti vaadittava, jos hänen henkilöllisyytensä muutoinkin on varmasti todettavissa, esimerkiksi silloin, jos vaalitoimitsija tuntee äänestäjän (HE 175/1995 vp.).

Valtioneuvoston oikeuskansleri on päätöksessään 15.1.1997 (dnro 978/1/96) todennut muun ohella seuraavaa: Vaalilainsäädäntö edellyttää äänestäjän selvitysvelvollisuutta henkilöllisyydestään äänestettäessä. Henkilöllisyyden selvitysvelvollisuutta on pidettävä myös äänestäjän edun mukaisena. Äänioikeuden toteutumisen kannalta on olennaista, että kukaan ei äänestä toisen nimissä tai toisen puolesta ja että merkintä vaaliluetteloon tehdään oikean henkilön kohdalle.

⁶ Esimerkiksi itsenäisen tahdonmuodostuksen osalta Korkein oikeus ennakkopäätöksessään 2004:8 katsoi, että "[...] B:ltä on hänen sairastamansa dementian vuoksi puuttunut kyky itsenäiseen tahdonmuodostukseen hänen tehdessään 12.1.1995 allekirjoitetun testamentin ja että testamentin tekemiseen on siten vaikuttanut B:n sieluntoiminnan häiriö. Testamentti on sen vuoksi pätemätön."

⁷ Esimerkiksi: <https://www.mielentervestalo.fi/fi/mielenterveys-ja-toimintakyky/oikeustoimikelpoisuus-ja-mielenterveys>

Mistä asiakirjasta äänestäjän henkilöllisyys voidaan todeta?

Äänestäjä voi todistaa henkilöllisyytensä voimassa olevalla poliisin antamalla henkilökortilla, passilla, ajokortilla tai kuvallisella Kela-kortilla.

Äänestäjän henkilöllisyyden voi todeta myös ulkomaisesta tai muusta sellaisesta voimassa olevasta henkilöllisyystodistuksesta, jossa on

- henkilön täydellinen nimi,
- henkilötunnus,
- henkilön nimikirjoitus,
- henkilön valokuva sekä
- todistuksen antopäivä ja antajan allekirjoitus.

Henkilöllisyyden todistamiseen ei kelpaa pelkästään ilmoituskortti, eivätkä myöskään muut kuvattomat kortit ja asiakirjat.

Käräjäoikeus tuomitsi neljä vaalilautakunnan jäsentä sakkorangaistukseen tuottamuksellisesta virkavelvollisuuden rikkomisesta. Vuoden 1996 yhdistetyissä kunnallisvaaleissa ja europarlamenttivaaleissa vaalilautakunnan jäsenet eivät olleet tarkastaneet erään äänestäjän henkilöllisyyttä, vaan olivat antaneet hänen äänestää molemmissa vaaleissa pelkästään ilmoituskortin perusteella. Myöhemmin kuitenkin ilmeni, ettei ilmoituskortti ollut henkilön oma eikä hänellä alaikäisenä ollut edes äänioikeutta. Hovioikeus ei muuttanut käräjäoikeuden tuomiota eikä korkein oikeus myöntänyt valituslupaa hovioikeuden päätökseen. Alaikäinen (12-v.) jätettiin tuomitsematta rangaistukseen, mutta hänelle ilmoituskortin antanut mies tuomittiin välillisenä tekijänä sakkorangaistukseen vilpillisestä äänestämisestä. (Helsingin HO 28.5.1998, nro 1631).

Entä jos äänestäjä ei omista henkilöllisyystodistusta?

Äänioikeutetuille lähetetyssä äänioikeusilmoituksessa (ilmoituskortissa) todetaan muun ohella, että henkilö, jolla ei ole henkilöllisyyttä osoittavaa asiakirjaa, voi saada maksutta poliisilaitokselta väliaikaisen henkilökortin äänestämistä varten. Korttia haettaessa on oltava mukana kaksi passikuvaa.

Henkilöllisyyden toteamisesta joissakin erityistilanteissa

Aiemmissa vaaleissa on käynyt ilmi, että jotkut, useimmiten varsin iäkkäät äänioikeutetut eivät omista voimassa olevaa passia, ajokorttia tai muutakaan vastaavaa asiakirjaa, eivätkä myöskään ole hankkineet tai voineet hankkia edellä mainittua maksutonta väliaikaista henkilökorttia. Mikäli vaalitoimitsija ei tunne tällaista äänestäjää, äänestäjän henkilöllisyyden selvittäminen voi olla ongelmallista. Tällaisissa tapauksissa vaalitoimitsijan on pyrittävä arvioimaan tilanne kokonaisvaltaisesti sen perusteella, miten luotettavana hän pitää äänestäjän

antamaa muuta selvitystä ja tilannetta yleensä. Joissain tapauksissa tällaisella äänestäjällä voi olla muita asiakirjoja, jotka – vaikkei niissä valokuvaa olekaan – saattavat varmentaa äänestäjän henkilöllisyyttä. Äänestäjä saattaa myös esittää vanhentuneen kuvallisen henkilöllisyystodistuksen. Lisäksi kotiaänestyksessä läsnä oleva henkilö saattaa suullisesti voida todistaa kotiaänestäjän henkilöllisyyden.

Vaalitoimitsijan on edellä sanotuissa tilanteissa käytettävä harkintavaltaansa. Yhtäältä tulee huolehtia siitä, että kaikki äänioikeutetut voivat käyttää äänioikeutensa, mutta toisaalta myös siitä, että kukaan ei äänestä toisen nimissä tai toisen puolesta. Edellä mainitut esimerkit voidaan hyväksyä selvityksiksi äänestäjän henkilöllisyydestä silloin kun vaalitoimitsija pitää saatua selvitystä kokonaisvaltaisesti luotettavana.

Valtioneuvoston oikeuskansleri on päätöksessään 8.5.2012 (dnro OKV/98/1/2012) todennut muun ohella seuraavaa: Jos äänestäjä ei esitä vaalitoimitsijalle asiakirjaa, joka todistaa äänestäjän henkilöllisyyden, äänestäjän on kyettävä muilla keinoilla vakuuttamaan vaalitoimitsija henkilöllisyydestään. Kysymys on virkavastuulla toimivan vaalitoimitsijan tapauskohtaisesta kokonaisarviosta. Jos toimintakyvyltään rajoittuneella äänestäjällä ei ole henkilöllisyystodistusta, vaan äänestäjän henkilöllisyys pyritään todistamaan, yleensä muiden selvitysten lisäksi, hänen saattajansa esittämällä suullisella selvityksellä, äänestäjän henkilöllisyydestä vakuuttuminen voi edellyttää selityksen saamista siihen, miksi äänestäjälle ei ole hankittu henkilöllisyystodistusta. [...] Lisäselvitystä pyydettyessä on toimittava hienotunteisesti ja sovinnollisuutta edistäen. [...] Äänioikeuden käyttämisen oikeellisuuden varmistaminen on myös äänioikeutetun itsensä etu.

1 (iii) Äänestyslipun antaminen äänestäjälle

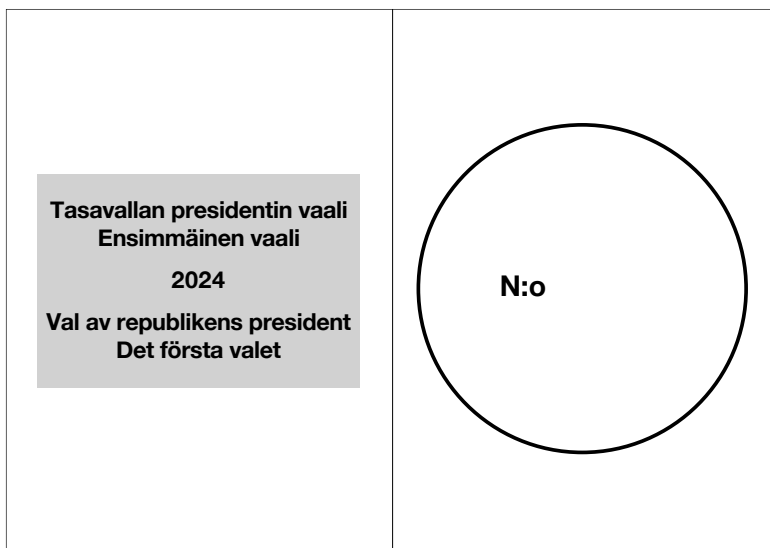
Kun äänestäjän henkilöllisyys on selvitetty, vaalitoimitsija ojentaa äänestäjälle yhden äänestyslipun. Äänestyslippu annetaan äänestäjälle avattuna sisäpuoli ylöspäin siten, että äänestyslipussa oleva teksti on oikein päin lipun vastaanottavan äänestäjän näkökulmasta (ja siis väärinpäin lippua antavan vaalitoimitsijan näkökulmasta). Samalla on varmistuttava siitä, että vain yksi äänestyslippu annetaan ja että se on painoasultaan virheetön ja nimenomaan kyseisessä vuoden 2024 asianomaisissa vaaleissa käytettävä äänestyslippu.

Mikäli äänestyslippu on painoasultaan virheellinen, annetaan äänestäjälle uusi äänestyslippu. Virheellinen äänestyslippu on revittävä.

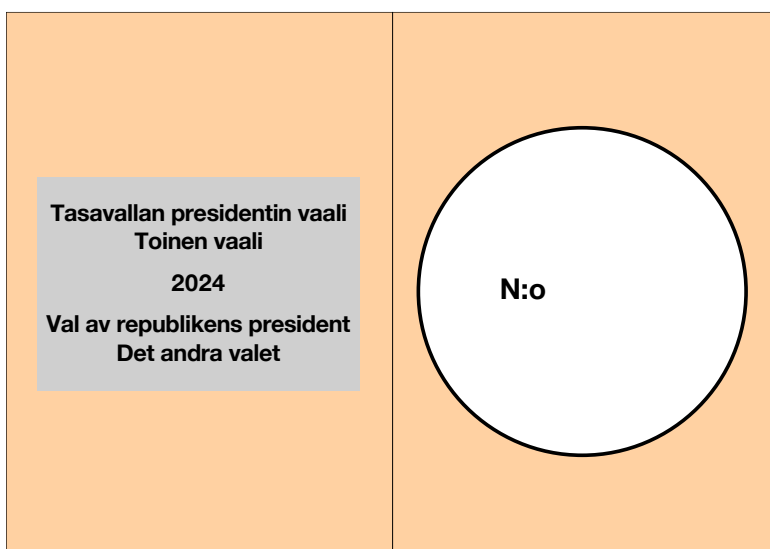
Aikaisemmissa vaaleissa on esiintynyt tapauksia, joissa vaalikuoresta on löydetty kaksi toisiinsa reunoista kiinnittynyttä äänestyslippua, joista toisessa (päällimmäisessä) on ollut äänestysmerkintä, mutta ei vaalileimaa ja toisessa vaalileimaa, mutta ei äänestysmerkintää. Tämä on saattanut johtua siitä, että äänestäjälle on vahingossa annettu kaksi toisiinsa kiinnittynyttä

äänestyslippua, eikä äänestäjä ole huomannut tätä. Vaalitoimitsijan on erityisesti tarkastettava, että tällaiset toisiinsa kiinnittyneet äänestysliput erotetaan toisistaan ja vain yksi äänestyslippu annetaan äänestäjälle.

Vuoden 2024 presidentinvaalin ensimmäisessä vaalissa äänestyslippu on seuraavanlainen:

Vuoden 2024 presidentinvaalin toisessa vaalissa äänestyslippu on seuraavanlainen:

Vuoden 2024 europarlamenttivaaleissa äänestyslippu on seuraavanlainen:

<p>Europarlamenttivaalit 2024 Europaparlamentsval</p>	<p>N:o</p>
--	-------------------

Muut vaaliasiakirjat (vaalikuori, kotiäänestyksen lähetekirjelomake, lähetekuori) annetaan äänestäjälle vasta sitten, kun tämä on tehnyt äänestysmerkinnän äänestyslippuun.

1 (iv) Äänestäjän ohjaaminen äänestämään

Äänestäjää on kehoitettava tekemään äänestysmerkintä äänestyslippuun niin, että vaalisalaisuus säilyy.

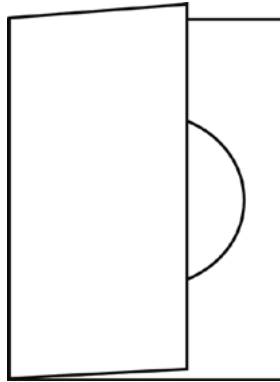
Äänestäjälle on varattava tilaisuus tutustua presidentinvaalin ehdokasluetteloon / europarlamenttivaalien ehdokaslistojen yhdistelmään. Äänestäjän nähtävillä on pidettävä myös oikeusministeriön ohje äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä.

Vaihe 2: Äänestäjä tekee äänestysmerkinnän äänestyslippuun

- Äänestäjä merkitsee äänestyslippuun ehdokkaansa numeron vaalisalaisuuden säilyttäen, taittaa äänestyslipun ja esittää sen vaalitoimitsijalle.

Äänestäjä merkitsee äänestyslipussa olevaan ympyrään sen ehdokkaan numeron, jonka hyväksi hän antaa äänensä.

Äänestäjän on tämän jälkeen taitettava äänestyslippu keskeltä lipussa olevan taitekohdan mukaisesti siten, että äänestyslipun sisäpuoli jää näkymättömiin.

Mikäli äänestyslippu erhemerkinnän tai muun syyn vuoksi menee pilalle, on äänestäjälle tämän pyynnöstä annettava uusi äänestyslippu. Pilalle mennyt äänestyslippu on revittävä siten, että vaalisalaisuus säilyy. Lipun voi repiä joko äänestäjä itse tai vaalitoimitsija. Vaalitoimitsijan on ilmoitettava äänestäjälle, että tämä saa halutessaan itse repiä pilalle menneen äänestyslipun ja pitää revityt palaset.

Vaihe 3: Äänestyslipun leimaaminen ja sulkeminen vaalikuoreen

- Leimaa huolellisesti äänestäjän taittama äänestyslippu.
- Pyydä äänestäjää sulkemaan leimattu äänestyslippu vaalikuoreen.
- Tarkista lopuksi, että vaalikuori on pitävästi suljettu.

3 (i) Äänestyslipun leimaaminen

Äänestäjän, joka on tehnyt merkintänsä äänestyslippuun, tulee esittää se taitettuna vaalitoimitsijalle leimattavaksi.

Vaalitoimitsijan on ehdottomasti leimattava äänestyslippu. Leimaamaton äänestyslippu on mitätön. Äänestyslippua ei saa leimata valmiiksi etukäteen, vaan vasta sitten, kun äänestäjä on tehnyt siihen äänestysmerkinnän ja antaa sen vaalitoimitsijalle. Äänestyslipun leimaamatta jättäminen on virkavirheeksi katsottava laiminlyönti.

Leima on lyötävä **keskelle** taitetun äänestyslipun kääntöpuolta ja siten, että siitä jää **selvä jälki**. Mikäli leimasin rikkoutuu tai siitä loppuu väriaine, vaalitoimitsijan on välittömästi pyydettävä keskusvaalilautakunnalta uusi leimasin tai lisää väriainetta.

Vuoden 2011 eduskuntavaaleissa vaalipiirilautakunta oli havainnut tarkastamistaan äänestyslipuista lukuisia tapauksia, joissa leimaus oli ollut niin puutteellinen, ettei siitä näkynyt juuri muuta kuin ääriiviivat. Äänestyslippu, jossa ei ole leimaa, on mitätön.

Äänestyslippu on leimattava äänestäjän läsnä ollessa ja niin, että äänestyslippu on koko leimaamisen ajan äänestäjän silmälläpidon alaisena. Huonoa leimausta ei saa yrittää korjata niin, että lyödään toinen leima viereen. Jos leimaus ei onnistu riittävällä tavalla, lippu on revittävä ja äänestäjää on kehotettava täyttämään uusi äänestyslippu.

3 (ii) Äänestyslipun sulkeminen vaalikuoreen

Kun äänestyslippu on leimattu, vaalitoimitsijan on annettava äänestäjälle vaalikuori ja äänestäjän on välittömästi vaalitoimitsijan nähden pantava äänestyslippu vaalikuoreen ja suljettava kuori liimaten eli siten, että kostutetaan kuoren liipassa oleva liimapinta ja painetaan lippa kiinni. Vaalikuorta ei saa sulkea muulla tavoin (esimerkiksi teipillä). Tarvittaessa, mikäli vaalikuoren sulkeminen liimapintaa kostuttamalla ei onnistu, voidaan sulkemiseen käyttää tavallista liimaa (esimerkiksi liimapuikkoa).

Vaalikuorta ei saa leimata eikä siihen saa tehdä muitakaan merkintöjä.

Äänestyslippu pidetään taitettuna koko leimaamisen ja vaalikuoreen sulkemisen ajan. Vaalitoimitsija ei missään tapauksessa saa avata äänestyslippua taitoksestaan.

Vaalitoimitsijan on tarkistettava, että vaalikuori on pitävästi suljettu. Tarvittaessa äänestäjälle on annettava uusi vaalikuori tai liimaa vaalikuoren sulkemiseksi.

Vaihe 4: Kotiäänestyksen lähetekirjeen täyttäminen ja kotiäänestyslomakkeen täydentäminen

- Pyydä äänestäjää täyttämään kotiäänestyksen lähetekirjelomake ja allekirjoittamaan se.
- Pyydä kotiäänestyksessä läsnä olevaa henkilöä allekirjoittamaan kotiäänestyksen lähetekirjelomake.
- Päivää ja allekirjoita itse kotiäänestyksen lähetekirjelomake.
- Tee lopuksi merkinnät kotiäänestyslomakkeeseen.

4 (i) Kotiäänestyksen lähetekirjeen täyttäminen

Kotiäänestyksessä käytetään aina sinisellä painovärillä painettua kotiäänestyksen lähetekirjelomaketta (vaalilomake nro 5K; liite 4) riippumatta siitä, esittääkö kotiäänestäjä äänioikeusilmoituksen (ilmoituskortin) vaalitoimitsijalle.

Äänestäjä täyttää kotiäänestyksen lähetekirjelomakkeen. Vaalitoimitsijan on kuitenkin syytä mahdollisuuksien mukaan tarkistaa, että äänestäjä on merkinnyt siihen kaikki tarvittavat tiedot. Lomakkeen täyttäminen ei ole salaista. Vaalitoimitsija voi liitteessä 4 olevan esimerkin mukaisesti täyttää ohjeiksi muutamia lomakkeita ja ottaa niitä mukaan kotiäänestyksiin.

Kotiäänestyksen lähetekirjelomakkeen vastaanottaja -kenttään merkitään äänestäjän oman kunnan keskusvaalilautakunnan nimi ja osoite. Osoitteen äänestäjä voi kysyä vaalitoimitsijalta.

Äänestäjästä merkitään kotiäänestyksen lähetekirjelomakkeeseen seuraavat tiedot:

- 1) täydellinen nimi (kohdat a-b),
- 2) henkilötunnus tai syntymäaika (kohta c) ja
- 3) nykyinen osoite (kohta d).

Digi- ja väestötietovirasto on lähettänyt jokaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle äänioikeutetulle, jonka osoite on ollut tiedossa, ilmoituskortin ”Ilmoitus äänioikeudesta” (Vaalilomake nro 3s tai 3r; liite 2). Kotiäänestäjä voi luovuttaa ilmoituskortin liitettäväksi kotiäänestyksen lähetekirjelomakkeeseen, jolloin hänen ei tarvitse enää erikseen täyttää lomakkeen kohtia a-d. Vaalitoimitsijan on tarkistettava, että ilmoituskortti on nimenomaan äänestäjän oma ilmoituskortti.

Äänestäjän on lopuksi allekirjoitettava kotiäänestyksen lähetekirjelomakkeeseen painetut vakuutukset siitä, että

- 1) hän itse vaalisalaisuuden säilyttäen on täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen sekä
- 2) hänen kykynsä liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia,

ja annettava näin täytetty lomake vaalitoimitsijalle.

4 (ii) Kotiäänestyksessä läsnä olevan henkilön nimikirjoitus

Vaalitoimitsijan on tämän jälkeen annettava lähetekirjelomake kotiäänestyksessä läsnä olevan henkilön allekirjoitettavaksi. Läsnä olevan henkilön allekirjoituksen puuttuminen lähetekirjeestä aiheuttaa sen, että äänestys on keskusvaalilautakunnassa jätettävä huomioon ottamatta.

4 (iii) Vaalitoimitsijan tarkistustoimenpiteet ja allekirjoitus

Vaalitoimitsijan on syytä tarkistaa, että äänestäjä on merkinnyt kotiäänestyksen lähetekirjelomakkeeseen kaikki tarvittavat tiedot ja että kotiäänestyksessä läsnä oleva henkilö on merkinnyt siihen allekirjoituksensa. Erityisesti on syytä tarkistaa, että keskusvaalilautakunnan nimi ja osoite on merkitty selvästi vastaanottaja-kenttään.

Vaalitoimitsijan on todistettava, että äänestys on tapahtunut vaalilaissa säädettyin tavoin. Lomakkeen kohtaan ”Vaaliviranomainen täyttää” merkitään

- päiväys ja kunta (esim. ”22.1.2024, Joensuu”) sekä
- vaalitoimitsijan allekirjoitus.

Vuoden 2008 kunnallisvaaleissa keskusvaalilautakunta oli jättänyt kolme ennakoäänestystä huomioon ottamatta. Ensimmäisessä lähetekirjeestä ei ollut ilmoituksen äänioikeudesta saaneen henkilön omaa allekirjoitusta ja toisesta ja kolmannelta lähetekirjeestä puuttuivat sekä äänestäjän että vaaliviranomaisen allekirjoitukset. Hallinto-oikeus katsoi, että lähetekirjeet olivat niin puutteellisia tai epäselviä, ettei varmasti voitu vakuuttua, onko äänestys tapahtunut laissa säädettyin tavoin, tai päätellä, kuka on äänestänyt. Keskusvaalilautakunnan oli näin ollen tullut jättää kyseiset äänestykset huomioon ottamatta. (Vaasan HAO 22.12.2008 08/0817/3).

4 (iv) Kotiäänestyslomakkeen täydentäminen

Vaalitoimitsijan on merkittävä kotiäänestyslomakkeeseen (vaalilomake nro 14) kotiäänestyksessä läsnä olleen henkilön nimi ja syntymäaika sekä tiedot kotiäänestyksen toimittamisen ajankohdasta. Lopuksi vaalitoimitsija allekirjoittaa lomakkeen.

Jos äänestäjän itse valitsemana avustajana on toiminut muu henkilö kuin vaalitoimitsija, tämän avustajan nimi on merkittävä lomakkeeseen kohtaan ”Lisätietoja”. Tähän kohtaan on myös merkittävä, jos kotiäänestys on mahdollisesti ollut keskeytettävä tai lopetettava esimerkiksi sen vuoksi, että äänestäjän vaalivapautta tai toimituksen häiriötöntä kulkua ei ole voitu turvata.

Vaihe 5: Lähetekirjeen ja vaalikuoren sulkeminen lähetekuoreen

- Sulje vaalikuori ja kotiaänestyksen lähetekirjelomake ja siihen mahdollisesti liitetty ilmoituskortti keltaiseen lähetekuoreen.

Vaalitoimitsija sijoittaa keltaiseen lähetekuoreen

- vaalikuoren ja
- täytetyn kotiaänestyksen lähetekirjelomakkeen sekä kotiaänestäjän siihen mahdollisesti liittämän ilmoituskortin

ja sulkee kuoren huolellisesti liimaamalla.

Äänestäjän on voitava koko ajan seurata toimitusta.

Vaalitoimitsijan on ehdottomasti pidettävä huoli siitä, että kuhunkin lähetekuoreen suljetaan siihen kuuluvat vaalikuori ja kotiaänestyksen lähetekirjelomake.

Asiakirjat on sijoitettava lähetekuoreen siten, että vastaanottajan nimi (kunnan keskusvaalilautakunta) ja osoite selvästi näkyvät lähetekuoreessa olevasta ikkunasta. Vaalikuorta ei saa sijoittaa ilmoituskortin tai lähetekirjelomakkeen osoitepuolelle siten, että se saattaa siirtyä keskusvaalilautakunnan osoitteen eteen.

Vaalitoimitsijan on syytä tarkistaa, että sekä vaalikuori että lähetekuori ovat hyvin suljetut.

Vaalitoimitsijan on säilytettävä haltuunsa saamiaan lähetekuoria huolellisesti ja luotettavalla tavalla. Tärkeää on, että äänestäjä voi vakuuttua siitä, että hänen äänestyksensä on kaikilta osin sujunut asianmukaisesti.

Vaihe 6: Kotiäänestyksen yhteydessä mahdollisesti äänestävän omaishoitajan äänestys

Kotiäänestyksen yhteydessä mahdollisesti äänestävän omaishoitajan äänestys tapahtuu pääosin samalla tavalla kuin kotiäänestäjänkin äänestys (Vaiheet 1–5), kuitenkin sillä erotuksella, että omaishoitaja käyttää ennakköäänestyksen lähetekirjeenä joko ilmoituskortin alaosassa olevaa lähetekirjettä (**liite 2**) tai lähetekirjelomaketta (**liite 3**), mutta ei kotiäänestyksen lähetekirjelomaketta. Ilmoituskorttia käytetään ensisijaisesti ja lähetekirjelomaketta vain, jos omaishoitajalla ei ole paperista ilmoituskorttia mukanaan äänestyksessä.

Lähetekirjeen täyttäminen selostetaan seuraavassa kahdella tavalla riippuen siitä, kumpaa asiakirjaa lähetekirjeenä käytetään:

- kun käytetään ilmoituskorttia ja
- kun käytetään lähetekirjelomaketta.

Ilmoituskorttiin sisältyvän lähetekirjeen täyttäminen

Digi- ja väestötietovirasto on lähettänyt jokaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle äänioikeutetulle, jonka osoite on ollut tiedossa, ilmoituskortin ”Ilmoitus äänioikeudesta” (Vaalilomake nro 3s tai 3r; **liite 2**). Postitse lähetetty ilmoituskortti sisältää äänioikeus-osan ja lähetekirje-osan. Lähetekirje-osa on kortin takaosassa. Jos äänioikeutettu on saanut äänioikeusilmoituksen sähköisenä ja tulostanut ilmoituksen, myös tulostetta voidaan käyttää lähetekirjeenä.

Jos ilmoituskorttia käytetään lähetekirjeenä omaishoitajan äänestäessä, äänestävän omaishoitajan on vaalitoimitsijan läsnä ollessa omakätisesti allekirjoitettava ilmoituskortin lähetekirje-osa, joka sisältää äänestäjän selityksen siitä, että hän itse vaalisalaisuuden säilyttäen on täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen, ja annettava allekirjoitettu ilmoituskortti vaalitoimitsijalle. Jos äänestäjä on allekirjoittanut ilmoituskortin ennen kuin hän on sulkenut leimatun äänestyslipun vaalikuoreen, vaalitoimitsijan on kehotettava äänestäjää yliviivaamaan tämä allekirjoitus ja allekirjoittamaan ilmoituskortin lähetekirje-osa uudelleen vaalitoimitsijan läsnä ollessa.

Lähetekirjelomakkeen täyttäminen

Ne omaishoitajat, joilla ei ole mukanaan paperista ilmoituskorttia, täyttävät aina erillisen lähetekirjelomakkeen (vaalilomake nro 5; **liite 3**). Oranssilla painettua lähetekirjelomaketta ei tule antaa niille äänestäjille, joilla on mukanaan ilmoituskortti. Lomake on painettu kokoon A4 siten, että lomake voidaan taittaa keskellä olevaa katkoviivaa pitkin. Haluttaessa lomakkeen alapuolinen (tyhjä) osa voidaan myös repiä pois.

Lähetekirjelomakkeen täyttää äänestäjä (tai äänestäjän avustaja). Vaalitoimitsijan on kuitenkin syytä mahdollisuuksien mukaan tarkistaa, että äänestäjä on merkinnyt siihen kaikki tarvittavat tiedot selvästi.

Lähetekirjelomakkeeseen merkitään seuraavat tiedot:

- 1) Vastaanottaja-kenttään merkitään äänestäjän kotikunnan keskusvaalilautakunnan nimi. Kuten kotiaänestäjä, myös omaishoitaja voi äänestää vain omassa kotikunnassaan.
- 2) Äänestäjän täydellinen nimi ja henkilötunnus tai, jos se ei ole tiedossa, syntymäaika ja nykyinen osoite.
- 3) Äänestäjän allekirjoitus eli hänen vakuutuksensa siitä, että hän itse vaalisalaisuuden säilyttäen on täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Täytettyään lähetekirjelomakkeen äänestäjä antaa sen vaalitoimitsijalle.

Vaalitoimitsijan allekirjoitus lähetekirjeeseen

Sen jälkeen, kun äänestäjä on allekirjoittanut äänioikeusilmoituksen (ilmoituskortin) tai täyttänyt ja allekirjoittanut lähetekirjeen, vaalitoimitsijan on:

- 1) tarkistettava, että ilmoituskortti on nimenomaan kyseisen äänestäjän ilmoituskortti ja että äänestäjä on allekirjoittanut ilmoituskortin tai että äänestäjä on merkinnyt lähetekirjelomakkeeseen kaikki tarvittavat tiedot ja allekirjoittanut sen. Erityisesti on syytä tarkistaa, että kunnan keskusvaalilautakunnan nimi on merkitty selvästi vastaanottaja-kenttään (jotta se näkyy lähetekuoren ikkunasta); ja
- 2) allekirjoituksellaan todistettava, että äänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyin tavoin. Ilmoituskortin tai lähetekirjelomakkeen kohtaan ”Vaaliviranomainen täyttää” merkitään
 - päiväys ja kunta, (esim. ”18.1.2024, Keuruu”); sekä
 - vaalitoimitsijan allekirjoitus.

Vuoden 2008 kunnallisvaaleissa keskusvaalilautakunta oli jättänyt kolme ennakoäänestystä huomioon ottamatta. Ensimmäisessä lähetekirjeessä ei ollut ilmoituksen äänioikeudesta saaneen henkilön omaa allekirjoitusta ja toisesta ja kolmannesta lähetekirjeestä puuttuivat sekä äänestäjän että vaaliviranomaisen allekirjoitukset. Hallinto-oikeus katsoi, että lähetekirjeet olivat niin puutteellisia tai epäselviä, ettei varmasti voitu vakuuttua, onko äänestys tapahtunut laissa säädetyin tavoin, tai päätellä, kuka on äänestänyt. Keskusvaalilautakunnan oli näin ollen tullut jättää kyseiset äänestykset huomioon ottamatta. (Vaasan HAO 22.12.2008 08/0817/3).

Merkintä kotiaänestyslomakkeeseen

Vaalitoimitsijan on merkittävä omaishoitajan äänestys kotiaänestyslomakkeen kohtaan "Lisätietoja" esimerkiksi: "Omaishoitaja Virtanen äänesti kotiaänestystyksen yhteydessä".

4.4.2 Vaiheet 1–6: Yhteenveto

Kotiaänestystyksen kulku on edellä esitetyn mukaisesti seuraava:

- 1) Vaalitoimitsija saapuu äänestäjän luo ja toteaa tämän henkilöllisyyden ja antaa äänestäjälle yhden äänestyslipun.
- 2) Äänestäjä tekee äänestyslippuun äänestysmerkinnän niin, että vaalisalaisuus säilyy.
- 3) Äänestäjä luovuttaa kiinnitettun äänestyslipun vaalitoimitsijan leimattavaksi. Vaalitoimitsija leimaa lipun ja antaa äänestäjälle vaalikuoren. Äänestäjä sulkee leimatun äänestyslipun vaalikuoreen.
- 4) Äänestäjä täyttää vaalitoimitsijan läsnä ollessa kotiaänestystyksen lähetekirjelomakkeen ja allekirjoittaa sen sekä mahdollisesti liittää lomakkeeseen ilmoituskortin. Kotiaänestystyksessä läsnä oleva henkilö merkitsee lähetekirjelomakkeeseen allekirjoituksensa. Lopuksi vaalitoimitsija merkitsee lähetekirjelomakkeeseen päiväyksen ja allekirjoituksensa.
- 5) Vaalitoimitsija sulkee vaalikuoren ja kotiaänestystyksen lähetekirjelomakkeen lähetekuoreen ja täydentää kotiaänestyslomakkeen.
- 6) Omaishoitaja äänestää seuraavasti:
 - a) Vaalitoimitsija toteaa äänestäjän henkilöllisyyden ja antaa hänelle yhden äänestyslipun.
 - b) Äänestäjä tekee äänestyslippuun äänestysmerkinnän niin, että vaalisalaisuus säilyy.
 - c) Äänestäjä luovuttaa taitetun äänestyslipun vaalitoimitsijan leimattavaksi ja sulkee leimatun äänestyslipun vaalikuoreen.
 - d) Äänestäjä täyttää vaalitoimitsijan läsnä ollessa ilmoituskortin lähetekirjeosan tai lähetekirjelomakkeen ja allekirjoittaa sen. Lopuksi vaalitoimitsija merkitsee lähetekirjeeseen päiväyksen ja allekirjoituksensa.
 - e) Vaalitoimitsija sulkee vaalikuoren ja ilmoituskortin tai lähetekirjelomakkeen lähetekuoreen sekä tekee kotiaänestyslomakkeeseen merkinnän omaishoitajan äänestämisestä.

4.5 Äänestäjän avustaminen

- Avusta äänestäjää äänestysmerkinnän tekemisessä ja/tai kotiaänestyskirjeen lähetekirjeen täyttämässä, jos hän sitä pyytää.
- Jos äänestäjällä on oma avustaja paikalla, kirjaa avustajan nimi ylös.

4.5.1 Kuka voi toimia äänestäjän avustajana?

Äänestäjän pyynnöstä vaalitoimitsijan on avustettava häntä äänestämässä. Vaalitoimitsija voi avustaa äänestäjää muun muassa merkinnän tekemisessä äänestyslippuun ja täyttämällä äänestäjän puolesta lähetekirjelomakkeen.

Henkilöt, joiden kyky tehdä äänestysmerkintä on oleellisesti heikentynyt, saavat käyttää apuna myös itse valitsemaansa avustajaa. Tämä koskee sokeiden ja muiden vammaisten henkilöiden lisäksi myös henkilöitä, joille esimerkiksi äkillinen sairaus on aiheuttanut kyvyttömyyden tehdä äänestysmerkintä. Kotiaänestyksessä äänestäjän valitsemana avustajana voi toimia esimerkiksi äänestyksessä läsnä oleva 18 vuotta täyttänyt henkilö. Äänestäjän valitsemana avustajana ei kuitenkaan voi toimia henkilö, joka on ehdokkaana eikä myöskään ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi.

4.5.2 Miten avustajan tulee toimia?

Hän, joka avustaa äänestäjää äänestysmerkinnän tekemisessä, on velvollinen tunnollisesti täyttämään, mitä äänestäjä osoittaa ja pitämään salassa äänestustoimituksessa saamansa tiedot. Avustaja ei missään tapauksessa saa suositella äänestäjälle, ketä ehdokasta tämän olisi äänestettävä.

Mikäli äänestäjä ei esimerkiksi vamman vuoksi kykene tekemään mitään merkintöjä tai mikäli hän osaa tehdä ainoastaan puumerkin, lähetekirjeeseen voidaan merkitä kohtaan ”Äänestäjän allekirjoitus” esimerkiksi ”Matti Virtasen puolesta Liisa Lahtinen”.

4.5.3 Vaalitoimitsijan merkinnät

Vaalitoimitsijan on selvitettävä äänestäjän itsensä valitseman avustajan nimi ja merkittävä se kotiaänestyslomakkeeseen. Jos avustajana on kotiaänestyksessä läsnä oleva henkilö, siitäkin tehdään merkintä kotiaänestyslomakkeeseen.

4.6 Järjestyksen ylläpito

- Huolehdi siitä, että järjestys kotiaänestyksessä säilyy.
- Huolehdi siitä, että äänestäjän vaalivapaus säilyy.

Vaalitoimitsijan on huolehdittava siitä, että järjestys kotiaänestyksessä säilyy moitteettomana ja vaalitoimitus sujuu häiriöttä. Saapuvilla olevien on noudatettava niitä määräyksiä, joita vaalitoimitsija harkitsee tarpeelliseksi antaa.

Kotiaänestys on keskeytettävä, jos äänestäjän vaalivapautta tai äänestyksen häiriötöntä kulkua ei voida turvata vaalitoimitsijan järjestelyin. Tästä on tehtävä merkintä kotiaänestyslomakkeeseen.

4.7 Lähete kuorten ja vaalimateriaalin toimittaminen kunnan keskusvaalilautakunnalle

- Vie lähete kuoret viipymättä kunnan keskusvaalilautakunnalle.
- Palauta vaalimateriaali kunnan keskusvaalilautakunnalle ennakoöänestyksen päätyttyä.

4.7.1 Lähete kuorten toimittaminen keskusvaalilautakunnalle

Kotiaänestyksestä huolehtivan vaalitoimitsijan on viipymättä kunkin kotiaänestyskierroksen jälkeen vietävä lähete kuoret keskusvaalilautakunnalle. Jos tämä ei ole (esimerkiksi pitkien ja hankalien kulkuyhteyksien takia) mahdollista, vaalitoimitsijan on viipymättä kysyttävä keskusvaalilautakunnalta toimintaohjeet ja toimittava niiden mukaisesti.

Lähete kuorten on oltava perillä keskusvaalilautakunnassa viimeistään vaalipäivää edeltävänä perjantaina ennen kello 19.

4.7.2 Vaalimateriaalin palauttaminen keskusvaalilautakunnalle

Kotiäänestysten toimittamisen jälkeen vaalitoimitsijan on palautettava keskusvaalilautakunnalle sen puheenjohtajan määrämällä tavalla myös

- kotiäänestyslomakkeet,
- vaalileimasin,
- presidentinvaalin ehdokasluettelo / europarlamenttivaalin ehdokaslistojen yhdistelmä ja oikeusministeriön ohje äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä sekä
- käyttämättä jääneet äänestysliput ja muut vaaliasiakirjat päällyksessä, johon on merkittävä lähetyksen sisältö (esimerkiksi "Käyttämättömiä ennakoäänestysasiakirjoja") ja lähettäjä.

5. MUITA OHJEITA

5.1 Oikeusministeriön vaalisivut

Oikeusministeriön vaalisivuilla (www.vaalit.fi) on muun muassa yleistietoa vaaleista, ohjeita äänestämisestä ja vaaliviranomaisten yhteystietoja.

5.2 Oikeusministeriön palvelunumero

Oikeusministeriöllä on äänestäjiä varten maksuton palvelunumero 0800 9 4770 (suomenkielisille) ja 0800 9 4771 (ruotsinkielisille) sekä Whatsapp viestipalvelu 050 438 8730. Tarkoitus on, että äänestäjä voi tiedustella numerosta ennakkö-äänestyspaikkojen osoitteita ja aukioloaikoja. Numerossa annetaan äänestäjän kysyessä myös keskeisimmät äänestysohjeet (henkilöllisyystodistus mukaan, ilmoituskortti mukaan jne.).

Palvelu on tarkoitettu äänestäjille. Vaaliviranomaisen itsensä ei tule soittaa palvelunumeroon kuin poikkeustapauksissa.

5.3 Vaaliviranomaisten yhteystiedot

Oikeusministeriön, ulkoministeriön, kuntien keskusvaalilautakuntien ja Digi- ja väestötietoviraston yhteystiedot ovat nähtävissä oikeusministeriön vaalisivuilla <https://vaalit.fi/yhteystiedot>

5.4 Opastus ja neuvonta ongelmatilanteissa

Kunnan keskusvaalilautakunta opastaa ja neuvoo tarvittaessa kotiaänestyksen vaalitoimitsijoita koko ennakköäänestyksen ajan.

Eräitä määräaikoja vuoden 2024 presidentinvaalissa

Ensimmäisen vaalin vaalipäivä 28.1.2024
Mahdollisen toisen vaalin vaalipäivä 11.2.2024

Ajankohta	¹	Toimija	Toimenpide	Vaali- laki
Elo-syyskuu 2021		Valtuusto	Kunnan keskusvaalilautakunnan asettaminen	13 § 1 ja 3 mom.
28.7.2023 aikaisintaan		Ehdokas	Vaalirahoituksella katettavien vaalikampanjan toteutumiskulujen aiheutuminen voi alkaa	²
28.7.2023 aikaisintaan		Puolue	Presidentinvaalin kampanja-aika alkaa	³
Elokuu 2023 viimeistään		Valtuusto	Äänestysaluejaon muuttaminen tarvittaessa ja muutoksesta ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle	8 § 1 ja 2 mom.
Hyvissä ajoin		Valtioneuvosto	Asetus ennakkoäänestyspaikkoina olevista Suomen edustustoista ja niiden toimipaikoista	9 § 1 mom. 2) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Kunnassa olevista yleisistä ennakkoäänestyspaikoista päättäminen	9 § 1 mom. 1) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Ennakkoäänestyspaikkoina olevien muiden kuin ympärivuorokautista hoitoa antavien sosiaalihuollon toimintayksiköiden määrääminen	9 § 1 mom. 3) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Vaalipäivän äänestyspaikoista päättäminen	9 § 3 mom.
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien asettaminen	15 §

¹ Järjestysnumero osoittaa, monentenako päivänä ennen tai jälkeen vaalipäivän toimenpide vaalilain (714/1998) mukaan on suoritettava.

² Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta (273/2009) 2 § 1 mom.

³ Puoluelaki (10/1969) 8 § 3 mom.

Luantai 28.10.2023 aikaisintaan		Äänioikeutettu	Kirjeäänestysasiakirjojen tilaaminen alkaa	66 c §
Viipymättä kirjeäänestysasiakirjatilauksen vastaanoton jälkeen		Oikeusministeriö	Kirjeäänestysasiakirjojen lähettäminen asiakirjat tilanneelle	66 c § 4 mom.
Perjantai 3.11.2023 klo 12 viimeistään ⁴		Kunnanhallitus/ Keskusvaalilautakunta	Kunnan yleisten ennakoäänestyspaikkojen ja vaalipäivän äänestyspaikkojen tietojen ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle vaalitietojärjestelmässä	9 § 4 mom.
Perjantai 3.11.2023 klo 12 viimeistään		Keskusvaalilautakunta	Keskusvaalilautakunnan yhteystietojen ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle vaalitietojärjestelmässä	13 § 4 mom.
Hyvissä ajoin		Keskusvaalilautakunta	Vaalitoimitsijoiden määrääminen kotimaan yleiseen ennakoäänestyspaikkaan ja kotiäänestykseen	17 § 2 mom.
Hyvissä ajoin		Suomen edustuston päällikkö	Vaalitoimitsijan määrääminen ulkomailla olevaan yleiseen ennakoäänestyspaikkaan	17 § 2 mom
Hyvissä ajoin		Suomalaisen laivan päällikkö	Vaalitoimitsijan määrääminen laivaäänestykseen	17 § 2 mom
Hyvissä ajoin		Oikeusministeriö	Tiedottaminen yleisistä ennakoäänestyspaikoista ja äänestysajoista niissä	49 § 3 mom
Hyvissä ajoin		Keskusvaalilautakunta	Tiedottaminen kunnan alueella olevista ennakoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista	49 § 1 ja 67 § 3 mom
Maanantai 4.12.2023 viimeistään	55.	Oikeusministeriö	Puoluekisteriin merkittyjen puolueiden ja niiden nimenkirjoittajien ilmoittaminen Helsingin vaalipiirilautakunnalle	32 §
Maanantai 4.12.2023 viimeistään	55.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Päätös ehdokashakemusten vastaanoton järjestelyistä Päätöksestä laadittava kuulutus annetaan tiedoksi puolueiden ilmoittamille vaaliasiamiehille ja pannaan nähtäväksi vaalipiiri-	34 §

⁴ Vaalilain mukainen viimeinen ajankohta olisi perjantai 8.12.2023. Oikeusministeriön kirjeestä 2.6.2023 (VN/17100/2023) ilmenevästä syystä (jokaiselle äänioikeutetulle postitettavaan ilmoituskorttiin liitetään luettelo äänioikeutetun omassa vaalipiirissä olevista ennakoäänestyspaikoista osoitteineen ja aukioloaikoineen) johtuen ilmoitukset tulee tehdä viimeistään 3.11.2023.

			lautakunnan kokoushuoneis- tossa sekä julkaistaan viralli- sessa lehdessä.	
Perjantai 8.12.2023 klo 24	51.	Digi- ja väestötietovi- rasto	Äänioikeusrekisterin tietojen määräytyminen	18 § 2 ja 3 mom.
Maanantai 11.12.2023 viimeistään	48.	Puolue ja valitsijajyh- distys	Vaaliasiamiehen ilmoittaminen Helsingin vaalipiirilautakun- nalle	131 § 4 mom.
Tiistai 12.12.2023 ennen kello 16	47.	Vaaliasiamies	Ehdokashakemus viimeistään annettava Helsingin vaalipiiri- lautakunnalle	132 §
Keskiviikko 13.12.2023 viimeistään	46.	Digi- ja väestötietovi- rasto	Äänioikeusrekisterin perustami- nen	18 § 1 mom.
Maanantai 18.12.2023	41.	Digi- ja väestötietovi- rasto	Äänioikeusrekisterin nähtä- vänäpidon aloittaminen Digi- ja väestötietoviraston määräämissä paikoissa	23 §
Maanantai 18.12.2023	41.	Helsingin vaalipiiri- lautakunta	Ehdokashakemusten tarkastami- nen ja mahdolliset huomautuk- set vaaliasiamiehille ja ehdok- kaiden keskinäisen järjestyksen määrääminen ehdokasluetteloa varten	35–37 §
Viipymättä		Helsingin vaalipiiri- lautakunta	Ilmoitus valtioneuvostolle, jos määräajassa on asetettu vain yksi ehdokas	136 §
Välittömästi saatuaan 136 §:ssä tarkoitetun ilmoituk- sen		Valtioneuvosto	Valtioneuvosto toteaa ainoan ehdokkaaksi asetetun tulevan valituksi tasavallan presiden- tiksi, ilmoittaa valituksi tulleele kirjallisesti ja antaa asiasta kuu- lutuksen, joka julkaistaan Suo- men säädöskokoelmassa	136 §
Keskiviikko 20.12.2023 ennen kello 16	39.	Vaaliasiamies	Oikaisut ja täydennykset ehdo- kashakemuksiin ja niihin liitet- tyihin asiakirjoihin	38 §
Keskiviikko 20.12.2023 kello 16 jälkeen	39.	Helsingin vaalipiiri- lautakunta	Määräaikana saapuneiden ehdo- kashakemusten uudelleen käsit- teleminen ja päätökset ehdo- kashakemusten johdosta	39 §
Torstai 21.12.2023	38.	Helsingin vaalipiiri- lautakunta	Mahdollinen ehdokashakemus- ten ratkaisemisen jälkeen teh- tävä päätös siitä, että ehdokasta ei oteta presidentinvaalin ehdo- kasluetteloon	40 §

Torstai 21.12.2023 viimeistään	38.	Helsingin vaalipiiri-lautakunta	Tiedonanto asetetuista ehdokkaista, joka julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa	135 §
Torstai 21.12.2023	38.	Helsingin vaalipiiri-lautakunta	Presidentinvaalin ehdokasluettelon laatiminen	42 § 1 mom.
Torstai 21.12.2023 aikaisintaan presidentinvaalin ehdokasluettelon laatimisen jälkeen	38.	Ehdokkaan asettanut puolue ja ehdokkaan asettaneen valitsijayhdistyksen vaaliasiamies tai tämän varamies	Vapaaehtoinen ennakoilmoitus vaalirahoituksesta Valtiontalouden tarkastusvirastolle	⁵
Torstai 21.12.2023	38.	Helsingin vaalipiiri-lautakunta	Ehdokastietojen merkitseminen valtakunnalliseen ehdokasrekisteriin	43 § 2 mom.
Torstai 4.1.2024 viimeistään	24.	Digi- ja väestötietovirasto	Ilmoituskorttien lähettäminen niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa	21 § 4 mom.
Keskiviikko 10.1.2024	18.	Vaalitoimitsija	Ennakoäänestyksen aloittaminen suomalaisessa laivassa	47 § 1 mom.
Perjantai 12.1.2024 viimeistään ennen kello 16	16.	Äänioikeutettu tai muu henkilö	Äänioikeusrekisteriä koskevan oikaisuvaatimuksen tekeminen Digi- ja väestötietovirastolle	24 § 1 mom.
Maanantai 15.1.2024	13.	Digi- ja väestötietovirasto	Oikaisuvaatimuksen ratkaiseminen	25 § 1 mom.
Viipymättä Digi- ja väestötietoviraston päätöksen jälkeen		Digi- ja väestötietovirasto	Oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen antaminen tiedoksi asianosaisille ja, jos päätös sisältää sen, että henkilö otetaan äänioikeusrekisteriin, ilmoituskortin lähettäminen	25 § 2 mom.
Tiistai 16.1.2024 ennen kello 12 viimeistään	12.	Digi- ja väestötietovirasto	Oikaisuvaatimukseen annetuista ratkaisuksista aiheutuvat muutokset äänioikeusrekisteriin	25 § 1 mom.
Tiistai 16.1.2024 ennen kello 12 viimeistään	12.	Digi- ja väestötietovirasto	Mahdollinen itseoikaisu ja siitä johtuva merkintä äänioikeusrekisteriin	26 § 1 mom.
Viipymättä edellä mainittujen päätösten jälkeen		Digi- ja väestötietovirasto	Digi- ja väestötietoviraston itseoikaisuna tehdyn päätöksen toimittaminen tiedoksi asianosaiselle ja ilmoituskortin lähettäminen	25 § 2 mom. sekä 26 § 2 ja 3 mom.

⁵ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 11 § 1 mom.

Viimeistään seitsemäntenä päivänä siitä päivästä, jona asianosainen on saanut päätöksen tiedoksi tai päätös on julkaistu virallisessa lehdessä		Oikaisuvaatimuksen tekijä	Valitus hallinto-oikeudelle Digi- ja väestötietoviraston päätöksestä, jolla oikaisuvaatimus on hylätty tai jätetty tutkimatta; valitus Digi- ja väestötietoviraston päätöksestä, jolla henkilö on 26.1 §:n nojalla itseoikaisuna merkitty äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi	27 § 1 mom.
Tiistai 16.1.2024 kello 12	12.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisteri on lainvoimainen	28 § 1 mom.
Tiistai 16.1.2024 ennen kello 16 viimeistään	12.	Äänioikeutettu, joka haluaa äänestää kotiaänestyksessä	Ilmoittautuminen kunnan keskusvaalilautakunnalle	55 §
Keskiviikko 17.1.2024	11.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Ennakoäänestyksen aloittaminen kotimaassa ja Suomen edustustoissa	47 § 1 mom.
Lauantai 20.1.2024	8.	Vaalitoimitsijat	Ennakoäänestyksen lopettaminen ulkomailla	47 § 1 mom.
Tiistai 23.1.2024	5.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Ennakoäänestyksen lopettaminen kotimaassa	47 § 1 mom.
Keskiviikko 24.1.2024 kello 18 alkaen ⁶	4.	Oikeusministeriö	Vaaliluetteloiden tulostaminen äänioikeusrekisteristä äänestysalueittain ja niiden toimittamien keskusvaalilautakunnille	71 § 1 mom.
Perjantai 26.1.2024 kello 19	2.	Kirjeitse äänestävä	Kirjeäänestysasiakirjojen oltava perillä asianomaisen kunnan keskusvaalilautakunnassa	66 e § 3 mom.
Perjantai 26.1.2024 kello 19	2.	Keskusvaalilautakunta	Ennakoäänestysasiakirjojen ja kirjeäänestysasiakirjojen tarkastaminen siten, että perjantaina ennen kello 19 saapuneet ennakoäänestysasiakirjat ehditään käsitellä	63 § 1 mom. ja 66 g § 1 mom.
Kirjeäänestysasiakirjojen tarkastamisen jälkeen		Keskusvaalilautakunta	Kirjeäänestyksessä annettujen äänestyslippujen leimaaminen ja uudelleen kuorittaminen	66 g § 3 mom.
Lauantai 27.1.2024 viimeistään	1.	Ehdokas	Vapaaehtoisen ennakoilmoituksen toimittaminen Valtiontalon tarkastusvirastolle vaalirahoituksesta ja vaalikampanjan kuluista	⁷

⁶ Tulostamisen valmistelujen vuoksi äänioikeusrekisteri suljetaan käyttäjiltä tuntia ennen vaalilain 71 § 1 momentissa säädettyä määräaika.

⁷ L ehdokkaan vaalirahoituksesta 11 §.

Sunnuntai 28.1.2024 kello 9-20	VP	Vaalilautakunta	Vaalipäivän äänestys	68 §, 127 § 1 mom. ja 189 § 1 mom.
Sunnuntai 28.1.2024 aikaisintaan kello 15 tai erityisestä syystä kello 10	VP	Vaalipiirilautakunta	Ennakoäänten (ml. kirjeäänten) laskeminen	86 § 1 mom.
Sunnuntai 28.1.2024 kello 20 jälkeen	VP	Vaalilautakunta	Alustava ääntenlaskenta	78 §
Maanantai 29.1.2024 viimeistään kello 12	1.	Vaalipiirilautakunta	Vaalipäivänä annettujen äänten tarkastuslaskenta	87 § 1 mom.
Tiistai 30.1.2024 kello 10 aloitettavassa ko- kouksessa	2.	Vaalipiirilautakunta	Kunkin ehdokkaan ensimmäi- sessä vaalissa vaalipiirissä saa- man äänimäärän vahvistaminen ja ilmoittaminen Helsingin vaa- lipiirilautakunnalle	137 §
Tiistai 30.1.2024 viipy- mättä saatuaan 137 §:ssä tarkoitettut ilmoitukset	2.	Helsingin vaalipiiri- lautakunta	Ensimmäisessä vaalissa koko maassa kullekin ehdokkaalle an- nettujen äänten ja äänten koko- naismäärän vahvistaminen ja il- moittaminen oikeusministeriölle	138 § 1 mom.
Viipymättä		Valtioneuvosto	Jos ensimmäisessä vaalissa joku ehdokas on koko maassa saanut enemmän kuin puolet annetuista äänistä, todetaan, että hän tullut valituksi tasavallan presiden- tiksi, mistä ilmoitetaan valituksi tulleele ja julkaistaan kuulutus Suomen säädöskokoelmassa	138 § 2 mom.
Viipymättä		Oikeusministeriö	Jollei kukaan ole tullut ensim- mäisessä vaalissa valituksi, an- netaan kuulutus ensimmäisen vaalin tuloksesta ja toisen vaalin toimittamisesta, joka julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa	139 §
Mahdollinen presidentinvaalin toinen vaali				
Viipymättä	12.	Helsingin vaalipiiri- lautakunta	Laatii ehdokasluettelon toista vaalia varten (sekä päivittää val- takunnallisen ehdokasrekisterin tiedot)	42 § 2 mom
Tiistai 30.1.2024 ennen kello 16	12.	Äänioikeutettu, joka haluaa äänestää koti- äänestyksessä	Ilmoittautuminen kunnan kes- kusvaalilautakunnalle (jollei ole ilmoittautunut jo ensimmäisen vaalin yhteydessä)	55 § 1 mom

Keskiviikko 31.1.2024	11.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Toisen vaalin ennakoäänestyksen aloittaminen kotimaassa ja Suomen edustustoissa sekä kotiaäänestyksen aloittaminen	
Lauantai 3.2.2024	8.	Vaalitoimitsijat	Toisen vaalin ennakoäänestyksen lopettaminen ulkomailla	
Tiistai 6.2.2024	5.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Toisen vaalin ennakoäänestyksen lopettaminen kotimaassa ja kotiaäänestyksen lopettaminen	
Keskiviikko 7.2.2024 kello 18 alkaen	4.	Oikeusministeriö	Vaaliluetteloiden tulostaminen äänioikeusrekisteristä äänestysalueittain ja niiden toimittaminen keskusvaalilautakunnille	
Perjantai 9.2.2024 kello 19	2.	Kirjeitse äänestävä	Kirjeäänestysasiakirjojen oltava perillä asianomaisen kunnan keskusvaalilautakunnassa	66 e § 3 mom.
Perjantai 9.2.2024	2.	Kunnan keskusvaalilautakunta	Toisen vaalin ennakoäänestysasiakirjojen ja kirjeäänestysasiakirjojen tarkastaminen siten, että ennen kello 19 saapuneet ennakoäänestysasiakirjat ehditään käsitellä	63.1 §
Kirjeäänestysasiakirjojen tarkastamisen jälkeen		Keskusvaalilautakunta	Kirjeäänestyksessä annettujen äänestyslippujen leimaaminen ja uudelleen kuorittaminen	66 g § 3 mom.
Sunnuntai 11.2.2024	VP	Vaalilautakunta	Vaalipäivän äänestys	68 ja 127 § 2 mom
Sunnuntai 11.2.2024 aikaisintaan kello 15 tai erityisestä syystä kello 10	VP	Vaalipiirilautakunta	Ennakoäänten laskeminen	86 § 1 mom
Sunnuntai 11.2.2024 kello 20 jälkeen	VP	Vaalilautakunta	Alustava ääntenlaskenta	78 § 1 mom
Maanantai 12.2.2024 viimeistään kello 12	1.	Vaalipiirilautakunta	Vaalipäivänä annettujen äänten tarkastuslaskenta	87 § 1 mom
Keskiviikko 14.2.2024 kello 18	3.	Vaalipiirilautakunta	Kummankin ehdokkaiden toisessa vaalissa vaalipiirissä saaman äänimäärän vahvistaminen; ehdokkaiden äänimäärien ja vaalissa annettujen äänten kokonaismäärän ilmoittaminen Helsingin vaalipiirilautakunnalle	141 §

Keskiviikko 14.2.2024	3.	Helsingin vaalipiiri-lautakunta	Koko maassa kummallekin ehdokkaalle toisessa vaalissa annettujen äänten lopullisen määrän vahvistaminen ja ilmoittaminen valtioneuvostolle	142 § 1 mom
Torstai 15.2.2024	4.	Valtioneuvosto	Toteaa, kumpi ehdokkaista on tullut valituksi tasavallan presidentiksi ja ilmoittaa päätöksestä valituksi tulleelle sekä antaa kuulutuksen vaalin tuloksesta, joka julkaistaan Suomen sääädöskokoelmassa	142 § 2 mom
Sunnuntai 25.2.2024	14.	Ehdokas	Vaalirahoituksella katettavien vaalikampanjan toteutumiskulujen aiheutuminen päättyy	⁸
Sunnuntai 25.2.2024		Puolue	Presidentinvaalin kampanja-aika päättyy	⁹
Perjantai 1.3.2024		Tasavallan presidentti	Tasavallan presidentti ryhtyy toimeensa ¹⁰	¹¹
Vaalien toimittamisen jälkeän		Oikeusministeriö	Arkistotulosteiden ottaminen äänioikeusrekisteristä ja rekisterissä olevien tietojen hävittäminen	29 § 3 mom
Arkistotulosteen ottamisen jälkeen		Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisterissä olevien tietojen hävittäminen	29 § 3 mom
Kahden kuukauden kuluessa vaalin tuloksen vahvistamisesta (joko torstai 28.3.2024 tai maanantai 15.4.2024)		Ehdokkaan asettanut puolue ja ehdokkaan asettaneen valitsijayhdistyksen vaali-asiamies tai tämän varamies	Ilmoitus vaalirahoituksesta valtiontalouden tarkastusvirastolle	¹²

⁸ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 8 § 1 mom. Jos presidentinvaalin toista vaalia ei toimiteta, määräaika on sunnuntai 11.2.2024.

⁹ Puoluelaki 8 § 3 mom. Jos presidentinvaalin toista vaalia ei toimiteta, määräaika on sunnuntai 11.2.2024.

¹⁰ Mikäli presidentti tulee valituksi jo ensimmäisessä vaalissa, hän ryhtyy toimeensa torstaina 1.2.2024.

¹¹ Perustuslaki 55 § 1 momentti

¹² Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 5 ja 8 § sekä laki säädettyjen määräaikain laskemisesta (150/1930) 3 ja 5 §.

Eräitä määräaikoja vuoden 2024 europarlamenttivaaleissa

Vaalipäivä 9.6.2024

Ajankohta	¹	Toimija	Toimenpide	Vaalilaki
Elo-syyskuu 2021		Valtuusto	Kunnan keskusvaalilautakunnan asettaminen	13 § 1 ja 3 mom.
Elokuu 2023 viimeistään		Valtuusto	Äänestysaluejaon muuttaminen tarvittaessa ja muutoksesta ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle	8 § 1 ja 2 mom.
Lauantai 9.12.2023 aikaisintaan		Europarlamenttivaalien ehdokas	Vaalirahoituksella katettavien vaalikampanjan toteutumiskulujen aiheutuminen voi alkaa	²
Lauantai 9.12.2023		Puolue europarlamenttivaaleissa	Europarlamenttivaalien kampanja-aika alkaa	³
Hyvissä ajoin		Valtioneuvosto	Asetus ennakkoäänestyspaikkoina olevista Suomen edustustoista ja niiden toimipaikoista	9 § 1 mom. 2) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Kunnassa olevista yleisistä ennakkoäänestyspaikoista päättäminen	9 § 1 mom. 1) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Ennakkoäänestyspaikkoina olevien muiden kuin ympärivuorokautista hoitoa antavien sosiaalihuollon toimintayksiköiden määrääminen	9 § 1 mom. 3) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Vaalipäivän äänestyspaikoista päättäminen	9 § 3 mom.
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien asettaminen	15 §
Lauantai 9.3.2024 aikaisintaan		Äänioikeutettu	Kirjeäänestysasiakirjojen tilaaminen alkaa	66 c §
Viipymättä kirjeäänestysasiakirjatilauksen vastaanoton jälkeen		Oikeusministeriö	Kirjeäänestysasiakirjojen lähettäminen asiakirjat tilanneille	66 c § 4 mom.

¹ Järjestysnumero osoittaa, monentenako päivänä ennen tai jälkeen vaalipäivän toimenpide vaalilain (714/1998) mukaan on suoritettava.

² Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta (273/2009) 2 § 1 mom.

³ Puoluelaki (10/1969) 8 § 3 mom.

Hyvissä ajoin		Digi- ja väestötietovirasto	Tiedottaminen äänioikeuden edellytykset täyttävälle EU:n muun jäsenvaltion kansalaisille äänioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta europarlamenttivaaleissa	22 §
Torstai 21.3.2024 ennen klo 16 viimeistään	80.	Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalainen	Ilmoitus Digi- ja väestötietovirastolle siitä, että haluaa käyttää äänioikeuttaan europarlamenttivaaleissa Suomessa tai aikaisemmin tehdyn ilmoituksen peruutus	18 § 5 mom.
Viipymättä 21.3.2024 jälkeen		Digi- ja väestötietovirasto	Ilmoitus Euroopan unionin muun jäsenvaltion viranomaiselle niistä kyseisen jäsenvaltion äänioikeutetuista kansalaisista, jotka ovat ilmoittaneet haluavansa käyttää äänioikeuttaan Suomessa	162 §
Perjantai 22.3.2024 klo 12 mennessä		Keskusvaalilautakunta	Keskusvaalilautakunnan yhteystietojen ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle vaalitietojärjestelmässä	13 § 4 mom.
Perjantai 22.3.2024 klo 12 mennessä	⁴	Kunnanhallitus/Keskusvaalilautakunta	Kunnan yleisten ennakoäänestyspaikkojen ja vaalipäivän äänestyspaikkojen tietojen ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle vaalitietojärjestelmässä	9 § 4 mom.
Hyvissä ajoin		Keskusvaalilautakunta	Vaalitoimitsijoiden määrääminen kotimaan yleiseen ennakoäänestyspaikkaan ja kotiäänestykseen	17 § 2 mom.
Hyvissä ajoin		Suomen edustuston päällikkö	Vaalitoimitsijan määrääminen ulkomailla olevaan yleiseen ennakoäänestyspaikkaan	17 § 2 mom.
Hyvissä ajoin		Suomalaisen laivan päällikkö	Vaalitoimitsijan määrääminen laivaäänestykseen	17 § 2 mom.
Hyvissä ajoin		Oikeusministeriö	Tiedottaminen yleisistä ennakoäänestyspaikoista ja äänestysajoista niissä	49 § 3 mom.

⁴ Vaalilain mukainen viimeinen ajankohta olisi perjantai 19.4.2024, mutta oikeusministeriön kirjeestä 2.6.2023 VN/17100/2023 ilmenevästä syystä (jokaiselle äänioikeutetulle postitettavaan ilmoituskorttiin liitetään luettelo äänioikeutetun omassa vaalipiirissä olevista yleisistä ennakoäänestyspaikoista osoitteineen ja aukioloaikoineen) johtuen ilmoitukset tulee tehdä viimeistään 22.3.2024.

Hyvissä ajoin		Keskusvaalilautakunta	Tiedottaminen kunnan alueella olevista ennakoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista	49 § 1 ja 67 § 3 mom.
Perjantai 19.4.2024 klo 24	51.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisterin tietojen määrättyminen	18 § 2 ja 3 mom. sekä 19 § 2 mom.
Maanantai 22.4.2024 viimeistään	48.	Oikeusministeriö	Puolueiden ja niiden nimenkirjoittajien ilmoittaminen europarlamenttivaalien osalta Helsingin vaalipiirilautakunnalle	31 § ja 32 §
Maanantai 22.4.2024 viimeistään	48.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Määräys ehdokashakemusten vastaanottomenettelystä ja kuulutus siitä	34 §
Maanantai 22.4.2024	48.	Puolue	Ilmoitus puolueen vaaliasiamiehestä ja hänen varamiehestään (nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot) Helsingin vaalipiirilautakunnalle	170 § 4 mom.
Keskiviikko 24.4.2024 viimeistään	46.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisterin perustaminen	18 § 1 mom. ja 19 § 2 mom.
Maanantai 29.4.2024	41.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisterin nähtävänäpidon aloittaminen Digi- ja väestötietovirasto määräämissä paikoissa	23 § 1 mom.
Torstai 30.4.2024 ennen klo 16 viimeistään	40.	Vaaliasiamies	Ehdokashakemus sekä ilmoitus vaaliliitosta ja ilmoitus yhteislistasta annettava Helsingin vaalipiirilautakunnalle	171, 173 ja 175 §
Viipymättä		Helsingin vaalipiirilautakunta	Ilmoitus Digi- ja väestötietovirastolle EU:n muun jäsenvaltion kansalaista koskevasta ehdokashakemuksesta	177 §
Viipymättä		Digi- ja väestötietovirasto	Ilmoitus EU:n muun jäsenvaltion kansalaista koskevasta ehdokashakemuksesta tämän kotivaltion asianomaiselle viranomaiselle	177 §
Viipymättä		Digi- ja väestötietovirasto	Ilmoitus Helsingin vaalipiirilautakunnalle Suomessa vaalikelpoisen henkilön asettumisesta ehdokkaaksi Euroopan unionin muussa jäsenvaltiossa samoissa vaaleissa	176 §

Viiden työpäivän kuluessa pyynnöstä		Digi- ja väestötietovirasto	Muussa EU:n jäsenvaltiossa ehdokkaaksi asetetun Suomen kansalaisen vaalikelpoisuutta koskevien tietojen toimittaminen muun jäsenvaltion viranomaiselle	177a § ⁵
Maanantai 6.5.2024	34.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Ehdokashakemusten tarkastaminen ja mahdolliset huomautukset vaaliasiamiehille Puolueiden, yhteislistojen ja valitsijayhdistysten keskinäisen järjestyksen määrittäminen ehdokaslistojen yhdistelmää varten	35–37 §
Keskiviikko 8.5.2024 ennen klo 16	32.	Vaaliasiamies	Tarvittaessa oikaisut ja täydennykset ehdokashakemuksiin ja niihin liitettyihin asiakirjoihin	38 §
Keskiviikko 8.5.2024 kello 16 jälkeen	32.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Määräaikana saapuneiden ehdokashakemusten uudelleen käsitteleminen ja päätökset ehdokashakemusten johdosta	39 §
Perjantai 10.5.2024 ennen klo 12	31. ⁶	Vaaliasiamies	Sellaisen puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokashakemuksen peruutus, jonka ilmoitusta vaaliliittoon tai yhteislistaan ei ole hyväksytty	40 § 2 mom.
Perjantai 10.5.2024 ennen ehdokaslistojen yhdistelmän laatimista	31.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Mahdollinen ehdokashakemusten ratkaisemisen jälkeen tehtävä päätös siitä, että ehdokasta ei oteta ehdokaslistojen yhdistelmään	40 §
Perjantai 10.5.2024	31.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Europarlamenttivaalien ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen	41 §
Ehdokaslistojen yhdistelmän laatimisen jälkeen		Helsingin vaalipiirilautakunta	Ehdokaslistojen yhdistelmän jakelu	44 §
Perjantai 10.5.2024	31.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Ehdokastietojen merkitseminen valtakunnalliseen ehdokasrekisteriin	43 § 2 mom.
Perjantai 10.5.2024	31.	Kirjeitse äänestävä	Kirjeitse äänestäminen alkaa	66 d § 1 mom.

⁵ HE 162/2018 vp.

⁶ Torstai 9.5. Helatorstai

Ehdokaslistojen yhdistelmän laatimisen jälkeen		Ehdokas	Vapaaehtoinen ennakoilmoitus vaalirahoituksesta Valtiontalouden tarkastusvirastolle	⁷
Torstai 16.5.2024 viimeistään	24.	Digi- ja väestötietovirasto	Ilmoituskorttien lähettäminen niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa Europarlamenttivaaleissa korttia ei kuitenkaan lähetetä sellaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle, jonka Digi- ja väestötietovirasto merkitsee äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi 26 § 5 mom. perusteella.	21 § 4 mom. 21 § 4 mom. ja 26 § 5 mom.
Keskiviikko 22.5.2024	18.	Vaalitoimitsija	Ennakoäänestys voidaan aloittaa suomalaisessa laivassa	47 § 1 mom.
Perjantai 24.5.2024 ennen klo 16 viimeistään	16.	Äänioikeutettu tai muu henkilö	Äänioikeusrekisteriä koskevan oikaisuvaatimuksen tekeminen Digi- ja väestötietovirastolle.	24 § 1 mom.
Maanantai 27.5.2024	13.	Digi- ja väestötietovirasto	Oikaisuvaatimuksen ratkaiseminen	25 § 1 mom.
Viipymättä Digi- ja väestötietoviraston päätöksen jälkeen		Digi- ja väestötietovirasto	Oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen antaminen tiedoksi asianosaisille ja, jos päätös sisältää sen, että henkilö otetaan äänioikeusrekisteriin, ilmoituskortin lähettäminen	25 § 2 mom.
Tiistai 28.5.2024 ennen klo 12 viimeistään	12.	Digi- ja väestötietovirasto	Oikaisuvaatimuksen ratkaisusta mahdollisesti aiheutuvat muutokset äänioikeusrekisteriin	25 § 1 mom.
Tiistai 28.5.2024 ennen klo 12 viimeistään	12.	Digi- ja väestötietovirasto	Mahdollinen itseoikaisu ja siitä johtuva merkintä äänioikeusrekisteriin	26 § 1 mom. ja 5 mom.
Viipymättä		Digi- ja väestötietovirasto	Digi- ja väestötietoviraston itseoikaisuna tehdyn päätöksen toimittaminen tiedoksi asianosaiselle ja ilmoituskortin lähettäminen	26 § 2 mom., 25 § 2 mom. ja 26 § 3 mom.
Viimeistään 7. päivänä tiedoksisaannista tai siitä päivästä, jolloin päätös on julkaistu virallisessa lehdessä		Oikaisuvaatimuksen tekijä	Valitus hallinto-oikeudelle Digi- ja väestötietoviraston päätöksestä, jolla oikaisuvaatimus on hylätty tai jätetty tutkimatta ja valitus Digi- ja väestötietoviraston päätöksestä, jolla henkilö on	27 § 1 mom.

⁷ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 11 § 1 mom.

			26 §:n nojalla merkitty äänioikeusrekisteriin äänioikeutta vailla olevaksi.	
Tiistai 28.5.2024 klo 12 lukien	12.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisteri on lainvoimainen	28 § 1 mom.
Tiistai 28.5.2024 ennen klo 16 viimeistään	12.	Äänioikeutettu, joka haluaa äänestää kotiaänestuksessa	Ilmoittautuminen kunnan keskusvaalilautakunnalle	55 § 1 mom.
Keskiviikko 29.5.2024	11.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Ennakoäänestyksen aloittaminen kotimaassa ja Suomen edustustoissa sekä kotiaänestyksen alkaminen	47 § 1 mom.
Lauantai 1.6.2024	8.	Vaalitoimitsijat	Ennakoäänestyksen lopettaminen ulkomailla	47 § 1 mom.
Tiistai 4.6.2024	5.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Ennakoäänestyksen lopettaminen kotimaassa ja kotiaänestyksen lopettaminen	47 § 1 mom.
Keskiviikko 5.6.2024 klo 18 alkaen ⁸	4.	Oikeusministeriö	Vaaliluetteloiden tulostaminen äänioikeusrekisteristä äänestysalueittain ja niiden toimittaminen keskusvaalilautakunnille	71 § 1 mom.
Perjantai 7.6.2024 ennen klo 19	2.	Kirjeitse äänestävä	Kirjeäänestysasiakirjojen oltava perillä asianomaisen kunnan keskusvaalilautakunnassa	66 e § 3 mom.
Perjantai 7.6.2024 klo 19	2.	Keskusvaalilautakunta	Ennakoäänestysasiakirjojen ja kirjeäänestysasiakirjojen tarkastaminen siten, että perjantaina ennen kello 19 saapuneet ennakoäänestysasiakirjat ehditään käsitellä.	63 § 1 mom. ja 66 g § 1 mom.
Kirjeäänestysasiakirjojen tarkastamisen jälkeen		Keskusvaalilautakunta	Kirjeäänestyksessä annettujen äänestyslippujen leimaaminen ja uudelleen kuorittaminen	66 g § 3 mom.
Lauantai 8.6.2024	1.	Ehdokas	Vapaaehtoisen ennakoilmoituksen toimittaminen Valtiontalouden tarkastusvirastolle vaalirahoituksesta ja vaalikampanjan kuluista	⁹
Sunnuntai 9.6.2024 klo 9–20	VP	Vaalilautakunta	Vaalipäivän äänestys	68 § ¹⁰

⁸ Tulostamisen valmistelujen vuoksi äänioikeusrekisteri suljetaan käyttäjiltä tuntia ennen vaalilain 71 § 1 momentissa säädettyä määräaika.

⁹ L ehdokkaan vaalirahoituksesta 11 §.

¹⁰ Lisäksi maakuntauudistuksen voimaanpanolaki 12 § (eduskunnan käsittelyssä)

Sunnuntai 9.6.2024 aikaisintaan klo 15 tai erityisestä syystä aikaisintaan kello 10	VP	Vaalipiirilautakunta	Ennako�nten (ja kirje�nten) laskeminen	86 § 1 mom.
Sunnuntai 9.6.2024 klo 20 jälkeen	VP	Vaalilautakunta	Alustava �ntenlaskenta	78 §
Maanantai 10.6.2024 viimeist�n klo 12	1.	Vaalipiirilautakunta	Vaalipäivänä annettujen �nten tarkastuslaskenta	87 § 1 mom.
Keskiviikko 12.6.2024 klo 18 aloitettavassa kokouksessa	3.	Vaalipiirilautakunta	Europarlamenttivaalien tuloksen vahvistaminen ja �nim�erien sekä �nten ilmoittaminen viipymättä Helsingin vaalipiirilautakunnalle	178 §
Keskiviikko 12.6.2024 viipymättä em. ilmoituksen jälkeen		Helsingin vaalipiirilautakunta	Europarlamenttivaalien kokoomaan tuloksen vahvistaminen, tuloksen ilmoittamisen oikeusministeriölle, tuloksen kuuluttaminen ja valtakirjan toimittaminen valituille	179, 181 ja 182 §
14 päivän kuluessa siitä, kun vaalien tulos on julkaistu		Muutoksenhakija	Valitus Helsingin hallinto-oikeudelle Helsingin vaalipiirilautakunnan p�tt�ksest�, jolla europarlamenttivaalien tulos on vahvistettu	100–102 §
Sunnuntai 23.6.2024	14.	Ehdokas	Ehdokkaan vaalirahoituksella katettavien vaalien vaalikampanjan toteuttamiskulujen aiheutuminen p�tt�y	¹¹
Sunnuntai 23.6.2024		Puolue	Vaalien kampanja-aika p�tt�y	¹²
Vaalien tuloksen tultua lainvoimaiseksi		Oikeusministeriö	Arkistotulosteiden ottaminen �nioikeusrekisterist�	29 § 3 mom.
Arkistotulosteiden ottamisen jälkeen		Digi- ja väestötietovirasto	�nioikeusrekisteriss� olevien tietojen hävittäminen	29 § 3 mom.
Kahden kuukauden kuluessa vaalien tuloksen vahvistamisesta (maanantaina 12.8.2024 viimeist�n)		Euroopan parlamentin jäseneksi valittu ja varajäseneksi vaalien tulosta vahvistettaessa m��r�tt�	Ilmoitus vaalirahoituksesta valtionalouden tarkastusvirastolle	¹³
Viimeist�n 31.12.2024 ja vaalikauden kaikkina vuosina tarvittaessa		Euroopan parlamentin jäsen ja varajäsen (tarvittaessa)	Jälki-ilmoituksen toimittaminen vaalirahoituksesta Valtionalouden tarkastusvirastolle	¹⁴

¹¹ L ehdokkaan vaalirahoituksesta 2 § 1 mom.

¹² Puoluelaki 8 § 3 mom.

¹³ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 5 ja 8 §.

¹⁴ L ehdokkaan vaalirahoituksesta 11 a §.

LIITE 2: Ilmoituskortti

(Lähetekirjeen täyttöesimerkki omaishoitajan äänestyksestä)

Lähettäjä

Digi- ja väestötietovirasto
Lintulahdenkuja 2 D
00530 HELSINKI puh. 0295 536 220
FINLAND

Vastaanottaja

Tavallinen
Tiina Marita
Pohjoinen Rautatiekatu 28 A 36
00160 HELSINKI
FINLAND

Kunta, äänestysalue sekä vaalipäivän äänestyspaikka

Helsinki
5A Punavuori A
Punavuoren asukastalo Betania
Perämiehenkatu 13

Vaalipäivän äänestysaika

Ensimmäinen vaali	Toinen vaali
28.1.2024 klo 9.00 - 20.00	11.2.2024 klo 9.00 - 20.00

Tietolähde: Väestötietojärjestelmä 8.12.2023

Ilmoitus äänioikeudesta presidentinvaalissa

Tasavallan presidentti valitaan välittömällä, tarvittaessa kaksivaiheisella vaalilla. Sinulla on äänioikeus vuonna 2024 toimitettavassa presidentinvaalissa. Jos kukaan ehdokkaista ei saa sunnuntaina 28.1.2024 toimitettavassa vaalissa yli puolta annetuista äänistä, toimitetaan sunnuntaina 11.2.2024 uusi vaali (toinen vaali) kahden ensimmäisessä vaalissa eniten ääniä saaneen ehdokkaan välillä. Vaalin mahdollisesta kaksivaiheisuudesta johtuen olet saanut kaksi samanlaista äänioikeusilmoitusta, yhden kumpaakin vaalia varten.

Sinun on todistettava henkilöllisyytesi äänestäessäsi.

Ennakköäänestyksen ajanjakso.
Ennakköäänestyspaikka voi olla avoinna lyhyemmän ajan.

1. vaali: Suomessa 17. - 23.1.2024 ja ulkomailla 17. - 20.1.2024
2. vaali: Suomessa 31.1. - 6.2.2024 ja ulkomailla 31.1. - 3.2.2024

Yleiset ennakköäänestyspaikat aukioloaikaoneen

www.vaalit.fi ja tämän ilmoituksen liite

Missä ja miten voit äänestää?

Voit äänestää **joko vaalipäivänä** tässä ilmoituksessa mainitussa äänestyspaikassa **tai ennakköäänestysaikana** missä tahansa yleisessä ennakköäänestyspaikassa kotimaassa tai ulkomailla taikka tietyin edellytyksin laitos- ja kotiaänestyksessä tai kirjeitse ulkomailla. Tarkemmat äänestysohjeet löytyvät tästä äänioikeusilmoituksesta. Omassa vaalipiirissä sijaitsevat yleiset ennakköäänestyspaikat löydät tämän ilmoituksen liitteestä ja kaikki yleiset ennakköäänestyspaikat osoitteesta www.vaalit.fi tai maksuttomasta vaalipalvelunumerosta 0800 9 4770.

Ennakköäänestys laitoksessa ja kotiaänestys

Voit äänestää ennakköäänestyspaikassa, jos olet siellä hoidettavana, sinne otettuna tai suorittamassa varusmiespalvelusta. Jos kykyäsi liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, että et pääse äänestyspaikalle ilman kohtuuttomia vaikeuksia, voit tietyin edellytyksin äänestää ennakköäänestyspaikassa kotona. Kotiaänestykseen oikeutetun henkilön kanssa samassa taloudessa asuva omaishoitaja voi tietyin edellytyksin äänestää samalla kertaa. **Kotiaänestykseen tulee ilmoittautua viimeistään tiistaina 16.1.2024 (mahdollisessa toisessa vaalissa viimeistään tiistaina 30.1.2024) ennen kello 16 oman kotikunnan keskusvaalilautakunnalle** (yhteyshenkilöt kääntöpuolella) puhelimitse tai kirjallisesti. Mahdollisen toisen vaalin kotiaänestyksen sinun ei tarvitse enää erikseen ilmoittautua, jos olit ilmoittautunut ensimmäisen vaalin kotiaänestykseen. Tarkemmat ohjeet kotiaänestyksestä: www.vaalit.fi/aaanestaminen-kotona.

Mitä on otettava mukaan äänestykseen?

Vaalilain (714/1998) mukaan äänestäjä on velvollinen esittämään vaalivirkailijalle selvityksen henkilöllisyydestään. Ota siis todistus henkilöllisyydestäsi mukaasi. Jos sinulla ei ole henkilöllisyyttä osoittavaa asiakirjaa, voit saada poliisilaitokselta maksuttoman, väliaikaisen henkilökortin äänestämistä varten. Sitä hakiessasi tarvitset kaksi passikuvaa.

Ketä ehdokasta voit äänestää?

Voit äänestää asuinpaikastasi riippumatta ketä tahansa presidentinvaalin ehdokasluetteloon otettua ehdokasta. Ehdokasluettelo on nähtävillä äänestyspaikoilla sekä osoitteessa www.vaalit.fi.

Kirjeäänestys

Voit äänestää kirjeitse ulkomailla, jos asut tai olet keuleet ulkomailla ennakköäänestyksen ja vaalipäivän ajan eikä sinulla siten ole mahdollisuutta äänestää Suomessa etkä voi tai halua äänestää ulkomailla olevassa yleisessä ennakköäänestyspaikassa. Kirjeäänestystä varten sinun tulee tilata kirjeäänestysasiakirjat haluamaasi **ulkomailla olevaan osoitteeseen** oikeusministeriön tilauspalvelusta. Tilaus tulee tehdä kirjallisesti ministeriön vahvistamalla lomakkeella. Tilauslomake ja tilausohjeet löytyvät sivustolta www.vaalit.fi/kirjeaanestys. Saat kirjeäänestysasiakirjat automaattisesti samassa lähetyksessä myös mahdollista toista vaalia varten.

Lisätietoa äänestämisestä:

www.vaalit.fi

Tietoa myös muilla kielillä.
Information also in other languages

0800 9 4770

Oikeusministeriön maksuton
vaalipalvelunumero

Kotikuntasi
keskusvaalilautakunta

Yhteyshenkilöt kääntöpuolella

Digi- ja väestötietovirasto tai
Ahvenanmaan valtionvirasto (äänioikeus)

Yhteyshenkilöt tämän sivun yläosassa

Näin äänestät äänestyspaikassa:

1 	2 	3 	4
Vaalilain mukaan äänestäjän on merkittävä äänestyslippuun ehdokkaansa numero niin selvästi, ettei voi syntyä epätietoisuutta siitä, ketä ehdokasta hän tarkoittaa. Numeromallit ovat alla. Älä tee lippuun muita merkintöjä.	Taita äänestyslippu siten, että merkitsemäsi numero jää taitoksen sisäpuolelle eikä näy ulospäin.	Vie taitettu lippu vaalivirkkailijalle leimattavaksi.	Pudota leimattu lippu vaaliurnaan tai, jos äänestät ennakkoon, sulje lippu ruskeaan vaalikuoreen ja allekirjoita vaalivirkkailijan ohjeiden mukaan lähetekirje.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Jos kykysi tehdä äänestysmerkintä on oleellisesti heikentynyt, saat käyttää avustajana valitsemaasi henkilöä tai vaalivirkkailijaa.

Ennakoäänestyksen lähetekirje

01 Helsingin vaalipiiri

Täytetään ennakoäänestyspaikassa ja vain silloin, kun tätä ilmoitusta käytetään lähetekirjeenä.

Ennakoäänestäjä

Tavallinen
Tiina Marita
Pohjoinen Rautatiekatu 28 A 36
00160 HELSINKI
FINLAND

Vaaliviranomainen

091 5A puh. (09) 3101 3344
Helsingin kaupungin keskusvaalilautakunta
Kaisaniemenkatu 3 B 16, 3. kerros
00100 HELSINKI
FINLAND

Ennakoäänestyksen vaalivirkkailija täyttää

Todistan, että ennakoäänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyn tavoin.

Päiväys

18/11/2024

Ennakoäänestyspaikan nimi tai
laitosäänestyksessä kunnan nimi

Helsinki

Vaalivirkkailijan allekirjoitus

Olli Suominen

Ennakoäänestäjä täyttää

Olen itse vaalisalaisuuden säilyttäen täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Henkilötunnus tai syntymäaika

120345-1234

Äänestäjän allekirjoitus

Tiina Tavallinen

LIITE 3: Lähetekirjelomake

(Lähetekirjeen täyttöesimerkki omaishoitajan äänestyksestä)

LÄHETEKIRJE FÖLJEBREV

Äänestäjä Väljare

*Leshinen
Helmi Marjatta*

Vastaanottaja Mottagare

*Kiteen kaupungin
Keskusvaalilautakunta
Kiteentie 25
82500 Kitee*

Henkilötunnus tai syntymäaika Personbeteckning eller födelseid

170260-011R

Nykyinen osoite Nuvarande adress

*Hovintie 25
82500 Kitee*

Vaalilomake no 5. Valblancket nr 5

Vaaliviranomainen täyttää Fylls i av valmyndigheten

Todistan, että äänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyn tavoin.
Jag intygar, att röstningen försiggått på det sätt som stadgas i vallagen.

Aika ja paikka Tid och ort Vaalitoimitsijan/Vaalitoimikunnan puheenjohtajan allekirjoitus
Valförrättarens/Valbestyrelsens ordförandes underskrift

18 / 1 2024

Kitee

Raili Ketonen

Äänestäjä täyttää Fylls i av väljaren

Olen itse vaalisalaisuuden säilyttäen täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen
leimattuna vaalikuoreen.

Jag har själv med bevarande av valhemligheten ifyllt röstsedeln och inneslutit den
avstämplad i valkuvertet.

Äänestäjän allekirjoitus Väljarens underskrift

Helmi Leshinen

LIITE 4: Kotiäänestyksen lähetekirjelomake

LÄHETEKIRJE Kotiäänestys

Lähetekirjeen vastaanottajaksi merkitään oman kunnan keskusvaalilautakunta. Keskusvaalilautakunnan osoite on ilmoituksessa äänioikeudesta. Osoite on myös saatavissa vaalitoimitsijalta.

Vastaanottaja ja osoite

Helsingin kaupungin

*keskusvaalilautakunta
Kaisaniemenkatu 3 B 16
00100 Helsinki*

a) Sukunimi (myös entiset) painokirjaimin¹⁾

KUOPPALA

b) Etunimet (myös entiset)

ANTTI JUHANI

c) Henkilötunnus tai syntymäaika

170830-0001

d) Nykyinen osoite

Hämeentie 180, 00560 Helsinki

Kykyni liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, etten pääse äänestys- eikä ennakoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia. Olen itse vaalisalaisuuden säilyttäen täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Äänestäjän allekirjoitus

Antti Kuoppala

Lähetekirje on allekirjoitettava vaalitoimitsijan läsnä ollessa.

Äänestyksessä läsnä olevan 18 vuotta täyttäneen henkilön nimikirjoitus

Tommi Todistaja

VAALI-
TOIMITSIJA
TÄYTTÄÄ

Aika ja paikka

18.1.2024 Helsinki

Todistan, että edellä mainitun henkilön kotiäänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyn tavoin.

Vaalitoimitsijan allekirjoitus

Tina Toimitsija

1) Kohtia a-d ei tarvitse täyttää, jos lähetekirjeeseen liitetään Digi- ja väestötietoviraston lähettämä ilmoitus äänioikeudesta (vaalilomake nro 3s, 3r tai 3u).

**VAALIKUORI
VALKUVERT**

LIITE 7: Kotiäänestyslomake (Ilmoittautuminen kotiäänestykseen)

ILMOITTAUTUMINEN KOTIÄÄNESTYKSEEN Lomake palautetaan oman kunnan keskusvaalilautakunnalle

Vaalien nimi

Vaalipäivä

KESKUSVAALILAUTAKUNNALLE

Haluan äänestää ennakoon kotonani, koska kyyni liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, etten pääse äänestys- enkä ennakkoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia.

Ilmoituksen tekijä	Sukunimi		<input type="text"/>	
	Etunimet		<input type="text"/>	
	Henkilötunnus		<input type="text"/>	
	Osoite			<input type="text"/>
	Postitoimipaikka	Kotikunta	Puhelin	<input type="text"/>
	Voiko äänestäjä huolehtia siitä, että kotiäänestyksessä on läsnä 18 vuotta täyttänyt henkilö?		☐ kyllä	☐ ei
	Kotiäänestyksen yhteydessä äänestää myös omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettu omaishoitaja.		☐ kyllä	
	Omaishoitajan täydellinen nimi ja henkilötunnus sekä puhelinnumero			<input type="text"/>
	Omaishoitosopimus on voimassa	☐ toistaiseksi	☐ määräajan	<input type="text"/> saakka.
	Äänestäjän pyynnöstä ilmoituksen tehneen henkilön nimi, osoite ja puhelin			<input type="text"/>
	Päivämäärä	Allekirjoitus		<input type="text"/>

Vaaliviranomaisen merkintöjä	Ilmoitus on vastaanotettu puhelimitse, päivämäärä		<input type="text"/>	
	Kotiäänestysaika, päivämäärä ja kellonaika		<input type="text"/>	
	Tehtävään määrätty vaalitoimitsija		<input type="text"/>	
	Kotiäänestyksestä on ilmoitettu äänestäjälle		Päivämäärä ja ilmoittaja	
	☐ kirjeitse	☐ puhelimitse	☐ sähköpostitse	<input type="text"/>
	Läsnä olevan henkilön nimi		Syntymäaika	<input type="text"/>
	Lisätietoja			<input type="text"/>
Kotiäänestys on toimitettu, päivämäärä ja kellonaika		Vaalitoimitsija	<input type="text"/>	

Tietoja ja ohjeita kääntöpuolella

Vaallomake nro 14, KOTIÄÄNESTYSLOMAKE

TIETOJA JA OHJEITA KOTIÄÄNESTYKSESTÄ

Kuka saa äänestää ennakkoon kotonaan?

Äänioikeutettu henkilö, jonka kyky liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakköäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia, saa äänestää ennakolta kotonaan. Kotiäänestys toimitetaan siinä kunnassa, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin äänestäjän kotikunnaksi.

Mikäli äänioikeutettu voi mennä äänestyspaikalle tai ennakköäänestyspaikalle omin neuvoin taikka kuljetuspalveluita ja äänestysavustajaa hyväksikäyttäen, kotiäänestystä ei järjestetä. Kotiäänestyksen oikeutetun henkilön kotiäänestyksen yhteydessä voi äänestää myös kotiäänestyksen oikeutetun kanssa samassa taloudessa asuva omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettu omaishoitaja, jos kyseinen kunta on merkitty äänioikeusrekisterissä hänen kotikunnakseen.

Kuinka kotiäänestyksen ilmoittaudutaan?

Kotiäänestyksen oikeutetun on ilmoittauduttava oman kotikuntansa keskusvaalilautakunnalle, jonka osoite ja puhelinnumero ovat äänioikeutetulle saapuneessa ilmoituskortissa (ilmoitus äänioikeudesta). Ilmoittautuessa on mainittava, jos kotiäänestyksen yhteydessä äänestää omaishoitaja.

Ilmoittautuminen tehdään joko kirjallisesti tällä lomakkeella tai puhelimitse. Ilmoittautuminen voidaan toimittaa keskusvaalilautakunnalle postitse tai sähköpostin välityksellä (kysy kunnaltasi ohjetta suojatun sähköpostin lähettämiseen). Lomakkeen yläosa on täytettävä huolellisesti ja allekirjoitettava. Ilmoituksen voi äänestäjän puolesta tehdä myös toinen henkilö, esimerkiksi lähiomainen.

Kirjallisen tai puhelimitse tehdyn ilmoituksen on oltava perillä kunnan keskusvaalilautakunnassa viimeistään tiistaina 12. päivänä ennen vaalipäivää ennen klo 16.

Jos olet ilmoittautunut kotiäänestäjäksi, keskusvaalilautakunta säilyttää henkilötietosi seuraaviin vaaleihin asti, jotta se voi silloin tiedustella, tarvitsetko vielä niissä vaaleissa kotiäänestystä. Jos et halua, että tietojasi säilytetään, kerro siitä keskusvaalilautakunnalle. Keskusvaalilautakunta antaa lisätietoja henkilötietojesi käsittelystä ja oikeuksistasi.

Milloin kotiäänestys toimitetaan?

Kotiäänestys toimitetaan ennakköäänestysaikana 11.–5. päivänä ennen vaalipäivää eli keskiviikosta tiistaihin. Äänestäjälle ilmoitetaan etukäteen kirjeitse tai puhelimitse kahden tunnin tarkkuudella se ajankohta, jolloin vaalitoimitsija saapuu äänestäjän luo toimittamaan äänestyksen.

Miten kotiäänestys toimitetaan?

Kotiäänestys eroaa vain vähän tavallisesta ennakköäänestyksestä. Tärkeä ero on siinä, että kotiäänestyksessä on vaalitoimitsijan ja äänestäjän lisäksi oltava läsnä äänestäjän valitsema tai hyväksymä 18 vuotta täyttänyt henkilö.

Äänestäjällä on oikeus käyttää äänestystoimituksessa avustajaa, jona voi toimia myös edellä mainittu hänen valitsemansa tai hyväksymänsä henkilö.

Äänestäjä merkitsee ehdokkaan numeron äänestyslippuun siten, että vaalisalaisuus säilyy. Äänestyslippu suljetaan leimattuna vaalikuoreen, joka on väriltään ruskea. Äänestäjä täyttää lähetekirjeen ja osoittaa sen kunnan keskusvaalilautakunnalle. Paikalle kutsuttu henkilö merkitsee nimikirjoituksensa lähetekirjeeseen. Vaalitoimitsija merkitsee lähetekirjeeseen todistuksen, että äänestys on tapahtunut laissa säädetyn tavoin. Lopuksi lähetekirje sekä siihen mahdollisesti liitetty ilmoituskortti sekä vaalikuori suljetaan lähetuoreen, joka on väriltään keltainen ja jonka vaalitoimitsija toimittaa kunnan keskusvaalilautakunnalle.

OHJE ÄÄNESTÄJÄLLE

Kirjoittakaa äänestyslipussa olevaan ympyrään ehdokkaanne numero, ei mitään muuta!

Numeroesimerkit:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Jos äänestyslippunne menee pilalle väärän tai sotkuisen merkinnän takia, voitte pyytää vaalivirkailijalta uuden äänestyslipun. Pilalle mennyt äänestyslippu revitään vaalivirkailijan nähden.

Oikeusministeriö

INSTRUKTIONER TILL VÄLJAREN

Skriv i cirkeln på röstsedeln numret på Er kandidat, inget annat!

Siffermallar:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Om Er röstsedel förstörs på grund av felaktig eller suddig anteckning, kan Ni få en ny röstsedel av valfunktionären. Den förstörda röstsedeln ska rivas i valfunktionärens närvaro.

Justitieministeriet

PRESIDENTINVAALI, 1. VAALI

28.1.2024

Ennakkoäänestys:

Suomessa 17.–23.1.2024

Ulkomailla 17.–20.1.2024

PRESIDENTINVAALI, 2. VAALI

11.2.2024

Ennakkoäänestys:

Suomessa 31.1.–6.2.2024

Ulkomailla 31.1.–3.2.2024

EUROPARLAMENTTIVAALIT

9.6.2024

Ennakkoäänestys:

Suomessa 29.5.–4.6.2024

Ulkomailla 29.5.–1.6.2024

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET